

WILÝAM ŐEKSPIR

Romeo we Julijetta

Wilýam ŞEKSPIR

Romeo we Julýetta

Wilýam Şekspir. Romeo we Julýetta.

Genial şahyr hem dramaturg Wilýam Şekspiriň ölmez-ýitmez eserleriniň bir toparyny türkmen okyjylary öz ene dillerinde okaýarlar, teatr sahnasynda tomaşa edýärler. Eliňizdäki «Romeo we Julýetta» atly tragediýa hem türkmen okyjylarynyň göwnünden turan eser.

Rusçadan terjime eden Annaly BERDIÝEW

OÝNA GATNAŞÝARLAR

Eskal, Weronanyň knýazy.

Graf Paris, ýaş ýigit, knýazyň garyndaşy.

Montekki we Kapuletti, biri-birine duşman iki öýüň
ýaşululary.

Kapulettiniň daýysy.

Romeo, Montekkiniň ogly.

Merkusio, knýazyň garyndaşy, Romeonyň dosty.

Benwolio, Montekkiniň ýegeni, Romeonyň dosty.

Tibalt, Hanym Kapulettiniň jigisi.

Lorenzo ata we Jowanni ata, ruhanylar.

Baltazar, Romeonyň hyzmatkäri.

Samson we Gregorio, Kapulettiniň hyzmatkärleri.

Pýotr, Enekäniň hyzmatkäri.

Abram, Montekkiniň hyzmatkäri.

Melhemçi.

Üç sazanda.

Parisiň garyndaşy.

Birinji şäherli.

Hanym Montekki, Montekkiniň aýaly.

Hanym Kapuletti, Kapulettiniň aýaly.

Julýetta, Kapulettiniň gyzy.

Julýettanyň enekesi.

Weronaly adamlar, iki öýüň erkek hem aýal garyndaşlary,
meýlisbazlar, garawullar, hyzmatkärler. Hor.

Waka Werona bilen Mantuýada bolup geçýär.

PROLOG

(Hor gelyär)

Hor

Weronada — wakaň bolýan ýerinde
Sylagly-sarpaly iki maşgala
Bir-birege kitüw saklap serinde,
Sebäp bolýar dawa, gan döküşlige.
Söýýär biri-birin iki kethudaň
Täleýi ters gelen jigerbentleri,
Aşyklaň ölümi — bu nähak pida
Toba etdir bir-birine jetleri.
Juwanylaryň ömrün, yşgyn, ölüşin,
Iki maşgalanyň oňuşýan ýeriň —
Iki sagat wagtda bar bolan işi
Görersiňiz, gulak goýuň, üns beriň.
Galam titrän bolsa, rehimdar boluň,
Belki, бүdür-südrün ýuwmarlar oýun.

BIRINJI PERDE

BIRINJI SAHNA

Werona. Meýdança.

Kapulettiniň hyzmatkärleri, gylyçly, galkanly Samson bilen Gregorio gelyär.

Samson. Gregorio, gepleşdik: şolaryň önünde ýüzügara

bolmaly.

Gregorio. Aýdýanyň näme! Gaýtam, maňa duşanyň özünü ýüzügara ederin.

Samson. Şolara bir göz görkezeli-le!

Gregorio. Soň özümiz göze ilmän sypybiläýsek.

Samson. Men bir gyzsam, ýaman betdirin.

Gregorio. Wah, seni gyzdymakda iş bar-da.

Samson. Montekkiniň güjüklerini göremde, men gaýnan suw ýaly lakyrdaberyän.

Gregorio. Lakyrdasaň, çogarsyň. Süýdün çogşy ýaly, zut gidersiň. Batyr diýen welin, duran ýerinden butnamaz.

Samson. Montekkiniň öýündäki güjükleriň önünde meň yza tesmäm bolmaz. Barynyň tozanyny tozanyna gararyn ýigitleriniňem, gyzlarynyňam.

Gregorio. Baý-bo-ow! Ýagdaý bileräk, how!

Samson. Ýekän-ýekän işini görerin. Ýigitler-ä bir ýana, gyzlaram bir burça dykaga-da...

Gregorio. Dawa kethuda kişileriň dawasy ahyryn, onsoňam hyzmatkär kişileň dawasy.

Samson. Bolubersin. Kişileri bilen bir ýañalyk edemsoň, zenanlarynyň daşyna geçerin. Goý, bilsinler meniň kimdigimi.

Gregorio. Pukara gyzlarammy?

Samson. Gujurym-gaýratym barka, gyzlaram! Men, Allaha şükür, bu göwräni ýöne ýere göteremok ahyryn.

Gregorio. Şo göwräni özüň göterip ýöreniňe şükür. Göteriş diýäýseň dagy, nätmeli borduka? Tiz bol, hany ýaragyň? Honha, Montekkiniň adamlaryndan iki sanysy gelýär.

Samson. Taýyn men, ýaragym taýyn. Hany eňter. Men seni ýeke goýmaryn.

Gregorio. Bu näme diýdigiň boldy? Ä-hä! Züwwetdinlik edip, ökje göterjek bolýañmy?

Samson. Sen menden arkaýyn bol.

Gregorio. Wah, ýanymda sen bolsaň, arkaýyn bolup bolasy ýok-la.

Samson. Olary gižželäli. Bardy-geldi, ilki urşup başlasalar, kanun bizlik bor.

Gregorio. Gapdallaryndan geçemizde, men ýüzümi kürşerderin. Hany göreli, näderkäler.

Samson. Menem olara jort ataýyn. Zat diýmän geçseler, ýüzügara bolduklarydyr.

Abram bilen Baltazar gelyär.

Abram. Siz bize jort atýaňyzmy, ser?

Samson. Jort atýan, ser.

Abram. Siz bize jort atýaňyzmy, ser?

Samson (*Gregorio bakyp ýuwaşja*). «Hawa» diýäýsem, kanun bizlik bor gerek?

Gregorio (*Samsona bakyp, ýuwaşja*). Beý diýäýiji bolaýmagyn.

Samson. Ýok, men size jort atamok, ser. Men, ýöne jort atýan, ser.

Gregorio. Siz yrsarap, uruşjak bolýaňyzmy, ser?

Abram. Menmi, ser? Ýok, ser.

Samson. Yrsaraýan bolsaňyz-a, men taýyn. Meň hyzmatyny edýän kethudalam siziňkiden birjigem kem däl.

Abram. Ýöne artykmajam däldir.

Gregorio (*aňyrdan gelyän Tibalta gözi düşüp, gapdala, Samsona*). Artykmaçdyr diý. Honha, kethudalaň garyndaşlaryndan biri gelyär.

Samson. Artykmaçdyr, ser.

Abram. Galat aýdýaňyz!

Benwolio gelyär.

Samson. Gaýratyňyz bolsa, çykyň orta! Gregorio, hany bulara bir gudratyňy görkez bakaly.

Uruşýarlar.

Benwolio

Ýygnaň ýaragňyzy, çekiliň hany!
Ýagdaý bilmez kelesaňlar diýsäni.

Olaryň ellerinden ýaraglaryny kakyp gaçyrýar.

Tibalt gelyär.

Tibalt

Şular bilen jeň gurýaňmy, Benwolio?
Dön bärlik, öljegňi boýnuňa al-da!

Benwolio

Ýaraşdyrjak bolýan. Üýtgetme päliň,
Ýa, gel, iki bolup ýaraşdyrally.

Tibalt

Ýigrenýärim dünýäde «ýaraşyk» sözün.
Bütün Montekkiňiz, üstüne özüň —
Ýigrenji siz. Gel, züwwetdin, çyk orta!

Uruşýarlar.

Iki maşgalanyňam tarapdarlary gelip, uruşýanlara goşulýar, soň eli serdesseli, naýzaly şäherliler gelyär.

Birinji şäherli

Eňteriň! Ýepbekläň! Bytdam etmesin,
Bulaň Montekkisem, Kapulettisem!

Egni donly Kapuletti bilen hanym Kapuletti gelyär.

Kapuletti

Bu galmagal näme? Gyljymy beriň!

Hanym Kapuletti

Muň gyljy gerekmiş! Pişek äberin!

Kapuletti

Äberin gyljymy! Montekki zalym

Basýar guýrugyny ýatan ýylanyň.

Montekki bilen hanym Montekki gelyär.

Montekki

Näme diýdiň, kezzap? Goýber, keywany!

Hanym Montekki

Butnamarsyň! Birje ätläp gör hany!

Knýaz öz ýakyn adamlary bilen gelyär.

Knýaz

Ümsümligiň ganymy siz, haýyn siz,

Pişe edip hunhorlugy saýlanlar!

Bir-biregi gemirmäge taýyn siz,

Adam sypat wagşyýana haýwanlar!

Haçana çen çekip-çydap bor muny?

Kime diýýän? Taşlaň ýaraglarňyzy!

Indem pugta diňläň knýaz emrini,

Gaty tiz ýatyryň bu hor-horňuzy,

Siz ikiňiz — Kapuletti, Montekki,

Bolgusyz gep üçin öňem üç gezek

Gyrlyşdyňyz. Indi bir çene etdi.

Şonda geňeşdarlar töwella derek

Sapy çüýrän, kütek naýzalaryny

Her sapar berk tutup ysgynsyz golda

Çözüpdi dawaňyz, ýatlaň siz muny.

Ýenem çaknyşajak bolsaňyz, walla,

Kellejigňiz bilen hoşlaşmaly bor.

Adamlar, gaýdyşyň öýli-öýňüze.

Kapuletti, ýörüň sizlik gürrüň bar.
Siz bolsa, Montekki, gijara bize
Willafranka baryň ýaňky iş bile.
Dagaň indi, dargatmakam çiş bile!

Montekkiden, hanym Montekkiden, Benwoli odan beýlekiler gidýärler.

Montekki

Ýene dawa-jenjel. Bu sapa ilki
Kim başlady, ýegen? Bilýänsiň, belki?

Benwolio

Hyzmatkärlerimiz ýagylar bilen
Men gelemde duran eken garpyşyp.
Aralaýyn diýip, synandym welin,
Zalym Tibalt gelip, boldy gyr-tutuş.
«Orta çyk!» diýp, hemle urýar tys-tyslap,
Soňam gyljyn syrýp, eňdi üstüme.
Menem oň haýbatyn şemala üfläp,
Nejis bilen jeňe giren dessine,
Dawa ula gitdi — bir erbet ýeri.
Knýaz gelip aralady betleri.

Hanym Montekki

Romeo nirede? Görünmeýär-le.
Bir zat bolayan-a däl-dir-dä, hernä?

Benwolio

Aýtsam size, Günüň tylla tyglary
Zer çaymanka entek penjirämize,
Ynjalmamsoň, barlap çykdyň baglary.
Tutlukdan aňyrky derwezäňize
Ýetdim welin, görsem, siziň ogluňyz
Säher bilen seýran edip ýör eken.
Oňa tarap ýöräbersem howlugyp,

Tanap meni, gaçdy baglyga bakan.
Aňyp ýekeligi küýseýänini,
Bimaza etmedim onsoň men ony.

Montekki

Ony şonda gördüm diýýär kän kişi.
Ol säher çyglaryň lälezarlygyň
Gözýaşdyr dem bilen köpeldýärmişin.
Ýöredip jahana Gün öz hökümin,
Serpente säheriň elwan ýorganyn,
Gelýär öýe oglum kürşerdip ýüzün.
Peýleşär-de öýüň çola bir böwrün,
Tuty baryn tutup gündiziň günü,
Aýsyz gije ýasýar, görsene muny.
Nireden tapyldy bu tümlük derdi?
Bilmen ne döw çaldy, ne Hudaý urdy.

Benwolio

Sebäbi nämekä beýle ahwalyň?

Montekki

Bilemzok-da. Bilsek, bolaýjak welin.

Benwolio

Ony-muny sorasaňyz özünden?

Montekki

Soradyk-la. Söz çykanok agzyndan.
Özümem, dostlaram synanşyp gördi,
Ne gürrüň diňledi, ne bir «hä» berdi.
Için gurçuk köwen daragt mysaly,
Ne ýaprak çykarýar, ne miwe berýär.
Sowalyň kalbymy ýakyp-gowurýar.
Bilýän bolsam sebäbini bu derdiň,
Dertli dogma bir delalat ederdim.

Romeo gelýär.

Benwolio

Hanha özem gelyär. Görünmäň oňa.
Görersiňiz, syryn açar ol maňa.

Montekki

Ýör, keywany. Galsyn bular ikiçäk.
Keşiş bilen toba kylýan kişi dek.
Montekki bilen hanym Montekki gidýär.

Benwolio

Romeo, ertiriň haýyrly bolsun!

Romeo

Ertiriň?

Benwolio

Sagat ondan işleýär, dost, biler bolsaň.

Romeo

Gam çekseň bilmeýän-ow wagtyň geçenin!
Ýaňky bärden giden kakammy meniň?

Benwolio

Hawa, kakaň. Dostum, aýt maňa hany,
Ýaňky diýýän gamyň nämäniň gamy?

Romeo

Derdimi egisip biljegiň gamy.

Benwolio

Yşk gamyn iýýämiň?

Romeo

Ýok.

Benwolio

Sen söýýämiň?

Romeo

Hawa, söýgiň gam laýyna çümýärin.

Benwolio

Wah, sen göräýmäge mysapyr söýgi,

Ýanaşan ýalkanmaz, tüýs kapyr söýgi!

Romeo

Görýän zady ýokdur öýdüp ýöreniň
Tapýar oturberýär gowşak damaryň!
Nirde garbansakkak? — Dumly-duş al gan!
Dawany gür berme. Eşitdim, bilýän.
Başyň gowga salýan ýigrenç hem mähir,
Buz üstünde tozan arýan körleriň
Güýjünden güýç alýan ýigrenç hem mähir,
Beýhuda horluklar, azaply pişe,
Çüwmese, bibat bor abat hemişe,
Ne diri, ne öli, gyş ýaly tomsum,
Ukusyz ukym bar, ukulaň gowsy,
Buzdan sowuk, daşdan agyr ýükli men,
Şeýle söýgä baglandym men ýüp bilen.
Ýañsylaňok gerek?

Benwolio

Ýok, men aglaýan.

Romeo

Neçün beýle, dostum?

Benwolio

Dosty halaýan.

Romeo

Günä gazanýas biz ýagşylyk edip!
Meniň öz gaýgymam özüme ýetik.
Duýgudaşlyk edip, artdyrdyň derdim,
Derdimi paýlaşyp, ýene dert berdiň.
Sen meniň gaýgyma ýene gam goşduň.
Söýgi, söýgi! Sen diýp otsuz tutaşdym.
Saňa baş goşanyň oýnagy otdur,
Umman deý gözýaşy ýakmak hiç zatdyr.

Paýhassyzlyk üçin dörän pähimler
Dert bilen dermanyň garnuwy bolar.
Sag bol, dostum.

Benwolio

Saklan, gyssanma, dostum.
Menem gitjek. Neçün gürrüňi kesdiň?

Romeo

Ýitirdim özümi, men munda däl men.
Romeo ýok indi, hergiz tapylman.

Benwolio

Oýun etmän aýtsana: kim ol söýýäniň?

Romeo

Ýañky aýdanlarma oýun diýýämiň?

Benwolio

Elbetde, oýun däl. Ýöne, aýt, kim ol?

Romeo

Demin sanap ýatan hassa: «Hany, bol,
Oýun etme-de, öl» diýp dursaň, niýik bor?
Şol hakda oýun etseň, agzyň uçuklar.

Benwolio

Bilýärdim-le gaş däl, göze urjagmy.

Romeo

Bilmeyäň-dä bize gabat durjagny.

Benwolio

Ajap zada ykjam çenenmek — bizden.

Romeo

Synanma-da! Süýt almarsyň öküzen.
Şir-peleň ýürekli ol hüýr zenana
Iň ýeser mergenem getir amana.
Hyrydar nazardan etmez gypynjy
Zada saýmaz dag deý hazyna-genji.

Gözelligniň baryn nâzik gül beden
Özi bilen alyp gider jennete.

Benwolio

Ant içdiňmi ötjek diýip binika?

Romeo

Hawa-la. Göwnüňi böljek däl ikä.
Miras galmaz şol periden, ornundan
Yşk dünýäsi jyda düşer höwründen.
Ol şeýle asylly, şeýle päkize,
Beýle zat, beýle bagt ýetdirmez bize.
Goý dönmän ähdinden, sürsün döwrany,
Men welin bir merhum — onuň gurbany.

Benwolio

Sen ondan el göter, alsaň geňeşim.

Romeo

Nädeýin, bir zat diý, çaşypdyr başym.

Benwolio

Giň tut göwrümiňi, al özüň ele,
Başga birin saýla.

Romeo

Men beýle ýola
Düşsem, hasam beter örtärim özüüm.
Gara perde bilen gizlese ýüzün,
Zenan keşbi hasam nurana görner.
Görer gözüň gadryn bilýändir körler.
Başga göwün bersem, tutup sen sözüň,
Görerin gözünde şol periň gözün,
Şol lala taý gelmez başga hiç läle,
Iň gowsy, düşmäýin beýle hyýala.

Benwolio

Görübiris ony. Pursat bar häli.
Gidýärler.

İKİNCİ SAHNA

Köçe.

Kapuletti, Paris, hyzmatkär üçüsi gelyär.

Kapuletti

Montekki ikimiz jerime çekdik.
Äbe-jüýbe bolup ýaşap ýörsekdik...

Paris

Gowlug-a däl. Iki hormatly goja
Haçan görseň, ýapyşyp dur gylyja.
Ýogsamam, siz maňa näme diýmekçi?

Kapuletti

Men öňki aýdanmy gaýtalaýmakçy.
Entek körpe, bilýänsiňiz özüňiz,
On dördünem dolduranok gyzymyz.
Sabyr kylyň ikije ýyl ýene-de,
Ýetişer ol şonda gelinlige-de.

Paris

Durmuş gurşup ýörler ondan ýaşlaram.

Kapuletti

Beýle howlukmaçlyk — çatak iş bolar
Umydym puç boldy, ýok döwlet başym.
Ýekeje gyzym bar — bar göwün hoşum.
Ýogsamam, siz onuň bilen ikiçäk
Gürleşip görseňiz, oňuşmazmykak?
Ilki bilen, biliň onuň hyýalyn,
Onsoň menden ak patany alayyň.
Myhman çagyrarys şu gün agşam biz,
Bu gün — biziň her ýyl edýän toýumyz.
Göwnümüz biterdi sizem barsaňyz,

Adam bary üýşer baryp görseňiz,
Gelin-gyz ýygnanar — misli bir çemen,
Diýersiňiz özge jennet islemen.
Baharda çaýlaryň joşuşy ýaly
Meýlis görersiňiz barsaňyz häli.
Daşyňyzda perwaz urar jenanlar —
Ol mahy tabanlar, aramy janlar.
Saýlarsyňyz şonda göwün söýenňiz —
Kimem bolsa «aklym haýran» diýenňiz.
Ir bolsa-da beýle taryp ederden,
Meň gyzymam taparsyňyz şo ýerden.
Ýörün, graf.
(Hyzmatkäriniň eline kagyztutduryp.)

Kezzap, sen bolsa haýda,
Çagyr myhmanlary, bar işiň goý-da.
Gelmelileň ady bardyr şu ýerde.
Gelsinler, gelenleň orny bor törde.
Kapuletti bilen Paris gidýär.

Hyzmatkär. «Çagyr myhmanlary, bar işiň goý-da!»
Ýeri, bu kagyzyňa kim düşünsin? A, belki, bu taýda «Eşege
gül derkar, bilbile — saman» diýlip ýazylandyr. «Çagyr
myhmanlary, bar işiň goý-da!» A belki, bu taýda «Serçe tora
düşer, balyk — gapana» diýlip ýazylandyr. «Gelmelileň ady
bardyr şu ýerde!» A sen maňa aýt, kimiň ady bar bu ýerde?
Butükini ýörite bilmeği başaryanlar bar. Anha-laý olar! «Gurt
agzasaň, gurt geler».

Benwolio bilen Romeo gelýär.

Benwolio

Dur, dostum, gepleme. Ody ot ýeňer,

Dert bilen dert bejer. Ýeñersiň meger.
Çarh öňe aýlansa, ters aýla — durar.
Seň derdiňe şu tar hemaýat berer.
Ýaran tutun, tap-da täze emgegi,
Düşmän geçer öňkiň ýadyňa dagy.

Romeo

Mumyýa-da zordur şoň ýaly bolsa.

Benwolio

Näme bolsa, dostum?

Romeo

Aýak döwülse.

Benwolio

Ýeldirgäp ýörmüsiň?

Romeo

Juda beýle däl.

Ýöne ýeldirgän deý düwleýär hyýal,
Hemra bolar maňa meger Ezraýyl.

Hyzmatkär

Salawmaleýkim, ser. Okumyşmy siz?

Romeo

Okumyş! Okadyk — şumluk bijämiz.

Hyzmatkär. Gönümelligiňiz üçin sag boluň. Ýöne bize bije atyşýan däl-de, ýazylany okap bilýän gerek.

Romeo. Dur, nirä barýaň? Men oýun etdim. Getir, okap bereýin. (*Okayar.*) «Sinýor, Martinony keýwanysy hem gyzlary bilen; graf Anselmony zyba uýalary bilen; başy boş hanym Witruwiony; sinýor Plaçensony eýjejik gyz jigileri bilen; Merkusiony dogany Walentin bilen; Kapulettiniň daýysyny keýwanysydyr gyzlary bilen; aý ýaly gyz jigimiz Rozalinany, Liwiýany; sinýor Walensiony dogany Tibalt bilen; Lýuçiony garagolja Ýelenasy bilen çagyrmaly».

Saýlap bilipdirler! Nirä barmaly?

Hyzmatkär

Hol syrgyna.

Romeo

Nirä?

Hyzmatkär

Bize barmaly.

Romeo

Kimiň öýi?

Hyzmatkär

Baýarymyň.

Romeo

Wah, öňden

Sorasam bolmaýamy men şuny senden.

Hyzmatkär. Muny size özüm aýdaýaryn. Meň baýarym — Kapuletti baý. Belki, eşidensiňiz. Eger siz Montekkiniň garyndaşy bolmasaňyz, baş üstüne, bize baryň, bir bulgurjyk görersiňiz. (*Gidýär*).

Benwolio

Kapuletilerde Rozalinadan —

Seň hyrydaryňdan özge ýene-de

Weronaň men diýen gyzlary boljak.

Belki, seniň tawusyňa taý geljek

Tapylar şol ýerde. Ýör, gideli! Ýör!

Şonda öňkiň garga bolup görüner.

Romeo

Biygrarlyk heňin çalar bolsaňyz,

Taňrydan daş düşen, eý, goşa çeşmim,

Owa üýşen ýaşlar, alawlanyp, siz

Örtäň goşa çeşmim, men şondan geçdim!

Göz diýip ýörenim ýöne mäzmikä?

Asmanda görýänim kuýaş dälmi kä?

Benwolio

A-how, şol kuýaşy eliňe alyp,
Göreňok ahyry terezä salyp.
Synlasaň özgäňem halyn, meňini,
Goýarsyň çalmany şol bir heňiňi.
Belki, seniň altyn diýip ýöreniň
Misem dälidir. Galar eliň sereniň.

Romeo

Ýör, baraly. Ýöne meýlis aramaň.
Ygrarym bar, şol gül meňzi nura meň.
Gidýärler

Ü Ç Ü N J I S A H N A

Kapulettiniň öýünde bir otag.
Hanym Kapuletti bilen eneke gelýär.

Hanym Kapuletti

Eneke, derrew tap, Julýetta hany?

Eneke

Çagyrdym, ant içýän gyzlyk döwrümden.
Julýetta! Nirde sen? Legzan diýsäni!
Gel, guzym, jan gyzym, gaçma höwrüňden.
Julýetta gelýär.

Julýetta

Ýeri, näme?

Eneke

Ejeň çagyryýar seni.

Julýetta

Eje jan, men bärde. Nämetjek meni?

Hanym Kapuletti. Häzir aýdaryn. Eneke, sen bir azajyk daş çyk, biziň gürrüňimiz bar. Ýok, gowusy, gitme, dur şu taýda. Senem diňle. Gyzym göze görnen ýaly.

Eneke. Weý-weý, men muň ýaşyny sagadyna çenli bilýän ahyryn.

Hanym Kapuletti. On dördün-ä dolduran dälendir entek.

Eneke. Şony bilmesem, on dört dişimden geçäýerin. Wah, ýöne agzymda galany bary-ýogy dört sanjak-da. Keramatly Pýotruň gününe çenli näçe wagt galdy?

Hanym Kapuletti. Iki hepde gowrak.

Eneke. Iki hepde gowrakmy-kemräkmi oňa dawam ýok, ýöne on dört ýaşy keramatly Pýotruň gününde, bugdaý oragy düşende dolýandyr. Meňkä «hä» diýäýiň. Bu Susanna bilen — ýatan ýeri ýagty bolsun, pahyrjygyň! — gözlüje ýaşıtdyr. Wah, men oň basan yzyna-da degemokdym welin, nätjek-dä, Hudaýa-da gowusy gerek-dä. Ýöne muň on dört ýaşy Pýotr gününde dolýa, şuňa ynanaýyň, meň gaty gowy ýadymda. Şol ýer gozganan ýylyndan bäri, hasap edip görseňiz, laýyjak on bir ýyl geçendir. Edil ýer yranan wagty, şu mahalky ýaly ýadymda, men muny süýtden aýrypdym. Emmäme burç salyp, kepderi keteginiň ýanynda güne jyzirdap otyrdym. Siz o wagtlar ýanyoldaşyňyz bilen Mantuýadadyňyz, beýle-de bir ýatkeşlik bor eken-ä, görsene muny. Görgülijik şeýle bir çyrlamak çyrlandy welin, Alla görkezmesin! Edil şol wagtam kepderi ketegi «güt» edip oňüme gaçdy, menem göterendirin ökjäni. Ana şondan bäri laýyk on bir ýyl geçipdir. Bu şo mahallar aýak biten çagady — aýak biten nire! — düwdenekläp ýören çagady, üstümde Hudaý bar! Hawa-a, onsoň size aýtsam, görgülijik ýykylyp, maňlaýyny agyrtdy. Şonda adamym pahyr, gulagy göründen ýaňa bendäniň, gaty wäşidi-dä pahyr!.. Çagany eline alyp, şeý diýýär-ä pahyr: «Gyzym, ýüzin ýykylmak — aýyp bor!

Ulalansoň, ynha, ýagdaýyny tapsaň, arkan ýykylarsyň diýýär. Şeýdersiň gerek» diýýär. Onsoň bu näme diýendir öýdýäňiz? Görgülijigim gözüniň ýaşyny süpürdi-de, oňa «Hawa» diýýär. Görüş ahyry, gülüp, içiň gyryljak-da! Müň ýaşasamam, ölýänçäm ýadymdan çykjak däl. «Arkan ýykylarsyň gerek, gyzym?» diýýär. Býyem, göwni bir ýaly, oňa «hawa» diýýär.

Hanym Kapuletti. Waý-e-eý, tüketsene! Eňegiňe jaň dakylan ýaly.

Eneke. Bor, bikäm, bor. Ýöne gülüp, kese ýykylaýmaly-da, şeýle dälmi? Bada-bat sesini goýup, göwni bir ýaly, oňa «hawa» diýýär. Maňlaýy welin gaty çişipdi görgülijigiň, edil kepderi ýumurtgasyça bardy, gözünden boýur-boýur ýaş akýardy. «Ýüzin ýykylmak — aýyp bor» diýýär. «Ulalansoň arkan ýykylarsyň gerek? Şeýdersiň gerek?» diýýär. Bu görgülijigem oňa «hawa» diýip, bada-bat sesini goýdy.

Julýetta. Bes et indi, bir çen boldy, enekäm.

Eneke. Bor, gyzym, bor. Bes etdim. Meň ekläp-saklanlamdan iň gowujasy sendiň. Ölmänkäm, toýuňy bir göräýsem, keýpden-ä çykardym.

Hanym Kapuletti

Toýuňy? Meňňem-ä gürrüň diýýänim

Şo gürrüňdi. Hany Julýetta janym,

Niçik görýäň guda bolaýsak birden?

Julýetta

Beýle hormat hakda oýlanmandyryn.

Eneke. Beýle hormat hakda? Görseňiz-le muny. Arman, men seň enekäň bolaýýan, ýogsam men saňa süýt bilen bile akylam emdiripdirin diýäýmeli-dä.

Hanym Kapuletti

Oýlanmasaň, oýlan. Senden körpeler

Weronada eýýäm ene bolup ýör.

Sen-ä, näme, esli uly olardan.
Gürrüni magady, gepiň keltesi:
Saňa söz aýtmaga gelipdir Paris.

Eneke. Baý-bo-ow, gyzym, ol-a ýigidin gowusydyr.
Dünýäni aýlansaňam, şondan zyýada ýigit tapmarsyň. Ýigit
däl, duran bir suratyň bar-da.

Hanym Kapuletti

Weronañ guwanjy, ýigidiň güli.

Eneke

Güli diýseň, güli. Abraýam uly.

Hanym Kapuletti

Niçik görýäň? Ony alýarmy sulhuň?
Şu günki meýlisde bellisi bolsun.
Kitaba bakan deý bakyp keşbine,
Oka, öwren, seýl et göwün köşgüne.
Synla, neneň-niçik edim-gylymy,
Kitap ýaly berse gerek bilimi.
Göwnüňe bir çiglik gidäýse eger,
Gözünden habar tut, jogabyn berer.
Magnysyn saç eşret doly kyssanyň.
Bir ýetmezi — jildi ýok şol dessanyň,
Balyklar çuň ýerin gözlär ummanyň,
Bolmazmyş gelşigi jäheksiz donuň.
Biler bolsaň, zer manyly namalar,
Zer jildi bolanda, zer nama bolar.
Ýanyoldaşyň hakda oýlansaň şeýdip,
Kiçelmersiň ýa-da bolmarsyň egsik.

Eneke. Kiçelmersiň! Gaytam, ulalarsyň, köşegim. Erkek
kişä duşansoň, zenan maşgala ýognaberýändir.

Hanym Kapuletti

Gürleşip görjekmi sen onuň bilen?

Julýetta

Bilmedim. Synanyp göreýin welin,
Diňe seniň üçin şeýtmeli borun.
Buýruk berdiň dälmi — şony başaryn
Hyzmatkär gelyär.

Hyzmatkär. Bikäm, myhmanlar ýygnanyşdy, nahar taýyn, sizi gözleýärler, hiç ýerden tapanoklar, häli-şindi «Julýetta nirde?» diýýärler, goş-golam otagynda enekä agzyndan gelenini sögýäler, garaz, ber-başagaýlyk. Myhmanlaryň ýanyna haýdaýyn. Başyňyza döneyin, çaltrak baraweriň.

Hanym Kapuletti

Barýas.

Hyzmatkär gidýär.

Graf gelipdir. Tiz bol, Julýetta!

Eneke. Iş oň bolsun. Hernä arzuwna ýet-dä!
Gidýärler.

D Ö R D Ü N J I S A H N A

Köçe.

Romeo, Merkusio, Benwolio, baş-alty meýlisbaz, yşykçy, deprekli
oglanjyk dagy gelyär.

Romeo

Goşgy bilen gutlalyňmy olary,
Ýa-da göni giribersek bolarmy?

Benwolio

Ýok. Beýle gutlagyň geçendir döwri.
Gözlemeris yşgyň pirinden haýry,
Dakmarys gözlere esgi halkany,

Bolgusyz ok-ýaýdan gözlesek many,
Bu bolşumyz bilen meñzäp garantga,
Zenanlaň baryny düşiris basga.
Goşgy okan bolup, etmeris hata,
Getirmeris gulaklary kamata.
Olaryň sazyna etmeris tansy,
Bolar öz sazymyz, tansymyz geňsi.

Romeo

Bejerdin-ow sen-ä! Beýle bolsa men
Tans etmerin. Bor yşykçy bolsamam.

Merkusio

Ýok, Romeo, tans etmel-ä borsuň sen.

Romeo

Azar berme. Siz-ä ýeňil köwüşli,
Men bolsam — bir gurşun, aýagym daşly.

Merkusio

Sen aşyk ahbetin. Yşgyň piriniň
Ganatyn dakyn-da, diý: «Hezil biýrin».

Romeo

Wah, şol piriň oky maňa dikildi,
Uçan badym ganatlarym gyryldy,
Yşk ýükünden ýaňa bilim büküldi.

Merkusio

Ýykylaýsaň, basaýmawer sen ony,
Ol diýseň näzikdir, götermez seni.

Romeo

Yşk näzikmi? Ýok, ol hyýrsyz hem gödek,
Çekeleýär böwürsleniň goly dek.

Merkusio

Ä-ä, şeýlemi? Onda, dostum, gulak goý,
Sen beter çekele. Borsuň heýbe-heý.

Indi bolsa çekme ýüze perdäni.
Ine boldy. Ynha biz şeyderdäni
Barybiris bakman ilin sözüne.
Men — meýlisbaz. Hiç zat alman ýüzüme.

Benwolio

Giren badymyza olaň öýüne,
Baryňyz bat beriň aýak oýnuna.

Romeo

Kelesanlar böküşer-dä. Özüm-ä
Emgenjek däl, agram salyp dyzyna.
Men — yşykçy. Guruberiň oýun-baz.
Ýöne welin ürküzilen gurbaga
Degäys-ä ne ýagşy okalan namaz.

Merkusio

Wah, yşykçy, seniň göçgünli yşgyň
Irizdi çay ýerne içen deý yşgyn!
Bar-da, kak gapyny, ýanmakaň diri.
Biz gündiz çyraly diýleniň biri.

Romeo

Myhmançylyk, özi, oňat zat. Ýöne
Oňullyk bolaýs-a...

Merkusio

A, bolman näme?

Romeo

Men düýş gördüm.

Merkusio

Menem gördüm, ber eli.

Romeo

Näme gördüň?

Merkusio

Düýşüň biderekligin.

Romeo

Meň-ä hergiz görýän düýşüm — oraşan.

Merkusio

Goý-laý, walla. Seni oýnandyr şeytan.
Biler bolsaň, oýny köpdür şeytanyň,
Ol iňňäň gözünden geçmäge taýyn.
Gije goş basanda çadyryn gerip,
Üç atly paýtunyn bat bilen sürüp,
Ukudakak burnumyzdan ýol salar,
Möý penjesi oňa tigrçek bolar.
Çekirtgäniň ganatyndan paýtuny,
Uýanydyr möý torunyň bir dini,
Hamydy ýasalan säher çygyndan,
Gamçysy — perwanaň bir injiginden.
Gurçuga taý geler her bir çybyny,
Ýalta zenanlaryň dyrnagyndaky
Kirmikän öýdersiň görseň sen ony.
Paýtundaky goşy — hozuň boşudyr,
Şol ulagy gadyr edip şeytana
Ýasap beren tomzak — ezber kişidir.
Şeýdip şeytan, gijelerne düýşünde
Ýar görýän ýarlara iş bolar ýeser,
Köşk görýän kethudaň gerşinden basar,
Para alýan kazyň murtundan çeker,
Keýp çekýän zenanyň dodagna deper.
Elände üstünde betpäl elegin,
Öwrer şeytan seniň enterpelegiň.
Naz-nygmat ýesiri gerk-gäbe bolar,
Şer aran şerçiniň áydany geler,
Ruhanyň burnuny gorjasa şeytan,
Täze bir buthana girip düýşüne,

Ol şonuň eşretin görer bir meýdan.
Nökeriň üstünden sürse paýtunyn,
Şeýle zatlar girer düýşüne onuň:
Jeň, ispan pyçagy, depleriň sesi,
Iki golça şerap, ne ajap ysy!
Muny gören nöker zöwelip galar,
Düýşüdigin bilip, şükürin kylar.
Şeýle-şeýle oýny bardyr şeýtanyň
Ol athana girse, atlaryň, taýyň
Işip ýallaryny, öwrer bir ýüpe,
Şol ýüpi çözläýmek hatardyr, şepe.
Ulugyzlar düýşden kân ezýet görer,
Çagalajak bolup, bozlaşar ýörer.
Şeýtanyň oýny-da...

Romeo

Merkusio, tüket!
Sammyklama.

Merkusio

Düýşüň gürrüňidän-áýt.
Boş hyýal bir daragt bolsa, aşnalar,
Şondan önjek miwe, walla, düýş bolar.
Düýş diýlen bir ýeldir, her ýandan öwser
Ne-hä derdiň artdyr, ne derdiň egser,
Ne-hä bir gijedir, ne-de bir säher,
Ne-hä bir süýjüdir, ne-de bir zäher.

Benwolio

Kelpeňsiräp dursak, ýel diýýän zadyň
Sowdaýmasa ýagşy şamlyk owkadyn.

Romeo

Gijä-hä galamzok. Howlugýas gaýtam,
Iş oň bor öýdemok men-ä hiç wagtam.

Ugrumyz garaňky, aýan däl syry,
Ýöne toýa barsak, bir ýeser ýeri,
Meniň gara bagtym — meň çaman atym,
Kerter pellä ýetmän ömür tanapym.
Indi näm bolsa-da, goşuldy atlar,
Yza dönmek bolmaz. Ýörüş, ýigitler!

Benwolio

Gitdik onda. Batly ýaňlansyn depler!
Gidýärler.

B Ä Ş I N J I S A H N A

Kapulettiniň öýündäki giň otag.
Sazandalar. Eli el süpürgili hyzmatkärler.

Birinji hyzmatkär. Hany Anton Gazançy nirede? Galak-
gaçak tapsa, armany ýok-da! şol dilini şapbyldadar oturar!

Ikinji hyzmatkär. Bar işi bir ýa iki adam etjek bolsa,
şondan erbedi bolmaz eken. Olaryňam eli ýuwulmadyk.

Birinji hyzmatkär. Nagyşly kürsüler-ä hanha, gap-
gaçly tekjelerem diwara süýşür. Kümüş gap-çanaklardan
habardar bol. Onsoňam, gadyrdanym, badamly kökeden meň
üçin bir bölegini ýygşyryp goý. Meni gowy görýäniň çynyň
bolsa, aşakdakylara aýt, Nadežda Naždakçy bilen Nellini
goýbersinler. Anton Gazançy!

Üçünji hyzmatkär. Men bärde. Náme goh edýäň?

Birinji hyzmatkär. Uly otagda seni çagyryýalar, zol
gygyryýalar, käýinýäler, walla, men-ä näm diýjegimem
bilemok.

Üçünji hyzmatkär. Hemme ýerik birden ýetişip bolmaz.
Iki darka ýarylaýybam bolmaz. Hany, çakganrak, oğlanlar!
«Ýaşy köpüň aşy köp» diýipdirler.

Kapuletti, Hanym Kapuletti, Julýetta, Tibalt, öýdeniçerler myhmanlary
we meýlisbazlary garşylamaga çykýarlar.

Kapuletti

Salam! Sala-am! Geliň, geçiň, juwanlar!
Daň atynça bizde gaşy kemanlar
Tans etmeli bolar. Niçik görýäňiz?
Kimrazy bolmasa, ýokuş görýäris,
Aýagynda kemi bardyr öýderis,
Erkiňiz bizdedir, hawa, şeýderis.
Geliň, geçiň! Bir mahallar gyz görsem,
Özümki ýalydy, dogrymdan gelsem.
O günlerem açdy bizden arany...

Romeo, Merkusio, Benwolio bilen beýlekiler gelýärler.

Salam, dostlar! Sazandalar, saz çalyň!
Ýaşlar, orta çykyň, hany tiz boluň!
Saz çalynýar. Myhmanlar tans edýärler.

Çyrany köpeldiň! Giňeldin ýeri!
Pejiň odun kemiň, yssy içeri.

(Daýysyna).

Adam pahyr üýtgäberýär tans görse.
Ýok, synanmaň. Sebäp borus gaý tursa.
Soňky sapar tansyň keýpin görenmiz
Haçandyka, daýy, hezil berenmiz?

Kapulettiniň daýysy

Otuz ýyl mundan öň bolaýsa gerek.

Kapuletti

Ýok, beýle däl-dir-le. Hany Lýuçenňio
Öýleneli bári näçe ýyl geçdi?
Geçen bolsa, ýigrim baş ýyl geçendir.

Daýy-ýegen şoň toýund-a göçendir.

Kapulettiniň daýysy

Oň ogly otuzdan agan bolmaly.

Kapuletti

Rysgyn aýranam-a ýap-ýaňy ýaly.

Romeo (*öz döwresindäki hyzmatkäre*).

Hol gyz kim, hol ýigdiň ýanynda duran?

Tanaňokmy?

Hyzmatkär

Ýok, tanamok, gadyrdan.

Romeo

Tümi ýaryp çykan Aý ýüzli jenan,

Seni gara hünniň gulagyndaky

Lowurdaýan dür ysyrğa deňeýän.

Betlik dünýäsine mynasyp däl sen,

Gargalaň içinde gumry mysal sen,

Bezeg berip dursuň agyr märekä,

Barsam huzuryňa, neneňsi borka?

Söýüp gördümmikäm şu çaka deňiç?

Ýok. Öňki görenlem muň ýanynda — hiç.

Çyn gül şu bolmaly. Gitdi akyl-huş.

Tibalt

Montekkiniň sesi eşdilen ýaly.

Gel, bári döwüşseň, eşsegiň ogly!

Ýüze perde çekip, toýy bozarmyň?!

Bizi ryswa edip, ýaýnap gezermiň?!

Senjagazyň ugrun tapyp, men häzir

Jähennemiň bazaryna göndärin.

Kapuletti

Galmagalyň näme? Köşeş, gadyrdan.

Tibalt

Bizde Montekki bar! Nädip geldikän?

Süssürlip gelipdir gözi ýok ýaly,
Indem toýy bozmak onuň hyýaly!

Kapuletti

Romeo diýýämiň?

Tibalt

Hawa, şo murdar.

Kapuletti

Köşeş hany. Onda näme ýazyk bar?
Ol ýigdiň gowsudyr, diýsen asylly.
Weronada şondan dana, akyllly
Ýigit ýok diýp, gürrüň edýär halaýyk.
Ol bizde-de hezzet-hormata laýyk.
Ýykdyrman hiç kime men onuň raýyn,
Goh etme-de, bol sen buýrugma boýun.
Meni azda-kände sylaýan bolsaň,
Gaşyň çytma, keýp çek, pendimi alsaň.
Aýyp bor goh etmek myhman ýeriňde.

Tibalt

Aýyp däldir deýýuslaň bar ýerinde.
Men muňa çydaman...

Kapuletti

Beter edersiň!
Görseňiz-läň muny! Neneň edersiň?!
Ol çydajak dälmiş! Ol munda hanmyş!
Ol çydajak dälmiş! Gyzma myhmanmyş!
Öwürjekmiş ýasa meniň toýumy!
Ol hüňkarmyş! Ýykjakmyşsyn öýümi!

Tibalt

Masgaralyk ahyr.

Kapuletti

Çykmasyn demiň!

(Myhmanlara.)

Beýle-de bir bozgak bolar ekeni!

(Tibalta.)

Ol mana ýene-de berjekmiş aky!

(Myhmanlara.)

Ýol bermerin!

(Tibalta.)

Sen tüýs nadan, bedasyl!

Edep öwren.

(Hyzmatkärler.)

Çyralary artdyryň!

(Tibalta.)

Öwrenmeseň, öwrederin! Betdirin.

(Myhmanlara.)

Darykmaň! Meýlisi dowam etdiriň!

Tibalt

Gaharma bäs edip, ötäýtsemmikäm?

Ötäýderin. Ýöne unutman mydam:

Raýyny ýykmasyz şo myhmanyňyz!

Irde-giçde döker siziň ganyňyz!

(Gidýär.)

Romeo *(dindar lybasynda Julýetta ýüzlenýär).*

Eliňize degdi gödeňsi elim.

Ýazykly bendäniň diňläň tobasyn:

Lebiňize sežde eýlesin lebim,

Güna eden günäsinden sabasyn.

Julýetta

Keramatly ata, gysyşmak eli —

Dessurdyr, tutýandyr salamyn ýerin.

Zerur däldir sežde diýýänňiz weli,

Keramatly diýrden ejizdir serim.

Romeo

Eýsem nämä derkarmyşyn lebimiz?

Julýetta

Doga okaň. Şoňa derkardyr ata.

Romeo

Siz — doga-da. Şony okaýaly biz.

Gulak goýuň, mährem ene, tagata.

Julýetta

Gulak goýyan. Ýöne eglip bilmerin.

Romeo

On aýby ýok. Boýda asgyn gelmerin.

(Ony öpýär.)

Ynha indi lebim ýuwdy günäsin.

Julýetta

Meňki günä etdi ilkinji gezek.

Romeo

Onda gaýdyp beriň meniň günähim.

Julýetta

Öpüşmek kârin-ä siz menden belet.

Eneke

Ejeň sana bir zat aýtjak diýýä.

Julýetta gidýär.

Romeo

Ýañky kim?

Eneke

Weý, şonam tanaňzokmy siz?

Ol-a — öý eýesi, biziň gyzymyz.

Ekläp-saklap, men getirdim kemala.

Görensiňiz, taýdyr sahypjemala.

Oňa ýar bolanyň galmaz armany.

Romeo

Wah, ol asyl Kapulettiň gyzymy?
Tora düşdüm. Tapsam ýagşy yzymy!

Benwolio

Hoşlaş indi. Ýerne düşdi oýnumyz.

Romeo

Aşaragam açdyk öýdýän göwnümüz.

Kapuletti

Gadyrdanlar, nirä? Entek ir ahyr.
Sowugrak zatlaram entek bar ahyr.
Meýil ýokmy? Howlukmaçmy? Bor onda,
Köp sag boluň. Aman bolsun ýol onda.
Çyra tutuň! Menem bir daş çykaýyn.
Oh, wagtam bir çene baran ekeni!
Ýatyşsagam boljak.
Kapuletti bilen beýlekiler gidýärler.

Julýetta

Aýt-la, enekäm,
Iç işikde, ho burçdaky duran kim?

Eneke

Olmy? Goja Tiberonyň dogmasy.

Julýetta

Gapa ýetip saklanan kim bolmaly?

Eneke

Ol-a Petruçonyň körpesi ýaly.
Merkusio gidýär.

Julýetta

Şoň ýanynda aýak çeken ýigit kim?
Tansam etmän durdy.
Romeo gidýär.

Eneke

Şon-a bilmedim.

Julýetta

Bar, bil.

Eneke dargaşyp barýanlara tarap gidýär.

Bir şol şa bolmasa ýüregme,
Jynazam okalsyn nika deregne.

Eneke (*gaýdyp gelýär*).

Oň ady — Romeo. Montekkilerden,
Ganym duşmanňzyň dogmasy eken.

Julýetta

Bilmezlikden ýaña, ýigrenji güýjüň,
Önümin men etdim kalbymyň täji!
Duşmanym kalbymy eýledi weýran,
Ýa, Reb, dolanarmy, heý, maňa döwran?

Eneke

Näme diýýäň?

Julýetta

Hiç-le. Goşgujyk aýtdym.
Bagda tans edemde biri öwretdi.

Hanym Kapuletti (*sahnaň aňyrsyndan*)

Julýetta!

Eneke

Eşidýäs. Barýarys! Bilýän!
Märeke dargaşdy. Ýör, Julýetta jan!
Gidýärler.
Hor gelýär.

Hor

Könelşip barýarka öňki duşmanlyk,

Täze biri tutdy onuň ornuny.
Romeodan zyýat kes ýok Julýetta,
Ýöne, arman, işler çatak, gör muny.
Olan yşgy zor gelse-de bar zatdan,
Ýetebilmez entek biri-birine.
Hossarlary dynyp bilmän haýhatdan,
Gönderjek bir-birin täterimine.
Gyzyň hossarlary Montekkileri
Ýek ýigrenýär. Romeo-da şolardan.
Gyz ýigidi görüp bilermi beri?
Dynyp bilermikä hunabalardan?
Olar kuwwat tapyp tämiz söýgüden,
Duşuşarlar, nyşan galmaz gaýgydan.
Hor gidýär.

IKINJI PERDE

B I R I N J I S A H N A

Kapulettileriň bagynyň haýatynyň ýany.
Romeo gelyär.

Romeo

Ýürek munda galdy. Nirä baraýyn?
Diwana men, bagtym synap göreýin!
Bagyň haýatyndan aşýar.
Benwolio bilen Merkusio gelyär.

Benwolio

Romeo, dur!

Merkusio

Samsyk däldir Romeo:

Ol öýdedir, ukyň hözirin görýä.

Benwolio

Şu haýatdan aşyp, бага girdi ol.
Merkusio, çagyr ony, bahym bol.

Merkusio

Çagyрманmy?! Häzir munda dikerin.
Romeo! Akly çaşan ekeniň
Eldeki guş bolup, saklan elimde!
Sazlaşykly sözler bolsun diliňde:
«Ah» diý, «wah» diý, «söýýän»,
Onsoň «köýýän» diý,
«Yşk piri, paýyňa başym goýýan» diý.
Gaharlanma, ýatla pakyr zenany,
Gyz tohmun ýigrenen Kofetuaný,
Aýdyp ber şolaryň rowaýatyny.
Ses-üýn ýok. Al kakdy bagty ýatany,
Ölüpdir. Men bolsam çagyryan ony!
Haý, zaluwat, unutma Rozalinany!
Otlukly gözleri, şirin dilleri,
Mahytap ýüzleri, inçe billeri,
Ýene-ýeneleri unutma, oýan,
Gel bärlik.

Benwolio

Ol birden öýkeläýmesin.

Merkusio

Näme diýip öýkelesin? Käşgä men
Bolan bolsam dost-ýarlykdan daş düşen,
Başga birne yran bolsam ýaryny.
Beýle däl-ä. Çekýän dostuň zaryny.
Aýtjagmy Romeoň ýüzüne aýdýan,
Ol meniň gadrymy bilmeli gaýtam.

Benwolio

Gideli. Dostumyz bagda gizlendi.
Ony kör duýgular eýerläp mündi.

Merkusio

Çykmaz eden tamaň batyl hyjuwdan.
Daragtyň astynda bolup bir çugdam,
«Alma biş-de, agzyna düş» diýýär ol,
Hyýalynda bişen alma iýýär ol.
Ýöne, arman, alma däl-dä ol jenan,
Etjek bolsaň, görgüsi kän, jebri kän!
Romeo, walla-da, akyl ýok sende!
Men-ä gitjek. Uky burýar. Hoş onda.
Senem otur küýsöp ýyly gujagy.
Ýör, Benwolio.

Benwolio

Ýör-le. Tapylmajagy
Tapjak bolup ýörmek bize ne hajat?

I K I N J I S A H N A

Kapulettileriň bagy.
Romeo gelyär.

Romeo

Bilmeze gülki-dä bu bolup ýörşüm.
Nämekä? Üçekde bir ýagty gördüm.
Julýetta ýaly-la. Wah, sen gündizim!
Golaý gel. Aý bilen bäsleş ezim.
Röwşenlikde asgyn gelensoň senden,
Garalýar Aý görüpligiň derdinden.
Üçekde Julýetta görünýär.

Bes et hyzmatyňy päklik pirine.
Kalbym ýesir bigünälik nuruna.
Bigünälik — dertdir. Dyn sen şo dertden.
Eý, aby-köwserim! Gandyr şerbetden!
Dur meň Aýym, bilmän niçik Aýdygyn
Pyşyrdaýar Sözlerini aňdygym,
Bilerdim men islegini göwnüniň,
Belki, özgä gür berýändir ol göwün.
Jüp ýyllyz bitirip asmanlyk işin,
Süýnüp barýar, ana, aýdyp haýyşyn:
«Tutsun — diýýär — ornumyzy gözleriň».
Wah, tutup ornuny şo ýyllyzlaryň,
Seň gözleriň nur saçsady asmandan!
Tebil tapyp, guşlaň bary her ýandan,
Tümlük öz perdesin syrandyr öýdüp,
«Daň agarýar» diýip, aýdardy aýdym.
Oýa batýar. Nämelerkä hyýaly?
Wah, bolsamdym elindäki desmaly!

Julýetta

Heý, barmyka bagtygara meň ýaly!

Romeo

Bir zatlar-a diýdi. Gözüm röwşeni,
Nur saçdyň başyma ýaryp sen tümi,
Perişde deý ganat ýaýýaň belentde,
Uzatsamam, ýetmez golum, elbetde.
Il baryn aňkardan, haýran eýleýen
Perişde sen, biçäre men, neýleýin.

Julýetta

Romeo! Wah, nirden duş geldiň maňa?!
Üýtget sen adyňy. Iş bolduň maňa.

Ýa-da meniň bilen birikdir goşuň,
Kapulettilerden dynsyn bu başym.

Romeo

Diňläp dursammykam, seslensemikäm?

Julýetta

Mana zyndan indi Kapulettiler.
Bolmasañ Montekki, bordy bir geňsi.
Bar, şolam ekeniň. Onda biz eýsem,
Montekki diýýäsmi aýaga, ele,
Ýa gerdene, döşe, ajap şekile?
Atda näme ýazyk? Bägül bägüldir,
Başga at daksanam, ysundan bildir.
Özge hili tutulsa-da seň adyň,
Romeo! Bir sensiň göwnümiň şady.
Üýtget-de adyňy, eý, gara gözüm,
Al sen meni, ödäýin men öwezini!

Romeo

Gepleşdik! Ber eli! Men — seň saýlanyň
Seň üçin, ezizim, bar zada taýyn.
«Üýtget» diýseň, üýtgederin adymy.

Julýetta

Kim bu garaňkyda meniň odumy
Gozgan kişi?

Romeo

Aýdyp bilmen men ony.
Seň yhlasyň üçin aýdaýyn şuny:
Öz adym özüme ýigrenji indi.
Şol at gabat gelse kagyz ýüzünde,
Ýyrtym-ýyrtym edip zyňjagym belli.

Julýetta

Entekler kân zatlar aýdylman galdy.

Be-e, bu ses öňdenem tanyş ses ýaly!
Sen Romeo dälmi? Montekki dälmi?

Romeo

Şolam, dälem. Adym aýtmak gadagan.

Julýetta

Bu taýlaryk nä ýol bilen düşdün sen?
Sekýän dälidir bärlik adam aýagy.
Hossarlarym muny biläýse dagy,
Sypmarsyň ölümden. Bilýämiň şony?

Romeo

Huzuryňa yşgym getirdi meni,
Saklap bilmez ony hiç hili diwar,
Töwekgeliň işin oňar Biribar.
Hossarlaňdan hergiz etmerin heder!

Julýetta

Olar gördükleri, başyňa ýeter.

Romeo

Bar beladan howply seniň nazaryň.
Maňa bakan mähir bilen gara, gyz,
Şolam meniň galkanym bor, sowdum bor.

Julýetta

Şolara bir görnäýmegin.
Howpuň zor!

Romeo

Pena bolar maňa garaňky gije,
Maýyl men sendäki mähirli güýje.
Ýylytmasa seň şol mähriň yssysy.
Ölen ýagşy, bolman hassaň hassasy.

Julýetta

Bu taýyny salgy beren kim saňa?

Romeo

«Yşgym salgy berdi» diýdim-ä ýaňy.

Sen dünýäniň o çetinde bolsaňam,
Deňizç-ä däl welin, her ne bolsamam,
Şeýle haryt üçin çykardym deňze.

Julýetta

Garaňkylyk taň zat bolaýýar meňze,
Ýogsam, utanjymdan bordum gus-gurum,
Äşgär boldy saňa meniň köp syrym.
Arman, elden berdim edep-ekramy,
Indi giç, gönläýin, jogap ber hany,
Sen meni söýýärmiň? Bilýän, ynanýan,
Sen «hawa» diýersiň, diýjegiň aýan.
Gyssanma. Sen meni aldarsyň ahyr.
Kasamyn terk edýän ýşkbazam bardyr.
Rastyň diý, Romeo. Oýun däl bu iş.
Belki-de, men kelpen, ýeňles gyzjagaş?
Beýle bolsa, alýan sözüme yzyna,
Ýetmersiň sen Kapulettiň gyzyna.
Öz erkim-ä edip bilmen men muny,
Sebäbi jan-dilden söýdüm men seni.
Şoň üçin ýeňlesem diýseň diýersiň,
Ýöne men näzirgäp, hondanbärsirýän
Zenanlaryň ençesinden päkdirin.
Arman, içim döküp, kän gepläpdirin,
Bilmändirin diňleýäniň bardygyň,
Öt günämi. «Ýaňra, bir bikär» diýip,
Ýüregmi açanmy alma sen ýaňsa

Romeo

Daragtlaň başyna Aýdan nur ýagsa,
Kümüşsow bor, ant içýäriň şol Aýdan...

Julýetta

Ýok, onyň telek bor, bilseň sen Aý-da

Üýtgäp duran zatdyr her otuz günden.

Romeo

Onda aýt, nämeden kasam edeýin?

Julýetta

Hiç zatdan. Ýogsamam ant iç özüňden,
Şol antyň zyýat bor antlaň uzundan.

Romeo

Ant içýän, ezizim! Ýürek urýarka...

Julýetta

Boldy, bes. Ynanýan. Bir sen diýp durkam
Çekinýän ýene-de. Tiz bişdi söwda.
«Häh» diýsek, «mäh» boldy. Alsak mysaly,
Bolmaz-da söwdamyz daň sazy ýaly,
«Daň sazy» diýmänkaň, öçýändir nury.
Hoş indi! Ýagtyldy kalbymyň töri.
Açylar gelýänçäň, gunçasý bagtyň,
Açyk bolsun ýoluň! Janym, hoş wagtyň!
Meň kalbym nurana duýgudan doly,
Arzuwym, şondanam ak bolsun ýoluň.

Romeo

Seni munda goýup, nirä gaýdaýyn?

Julýetta

Söwda bişdi. Indi näme aýdaýyn?

Romeo

Men ant içdim. Senem ant iç, göreýin.

Julýetta

Öñräkdendi meň ant içip ýörenim.
Wah, geçen zat. Indi bolsa bilýän-le...

Romeo

Näme, antyň gaýdyp aljak bolýaňmy?

Julýetta

Hawa, antym hasam berkider ýaly.

Erkim ýok erkime erk eder ýaly.
Yşgym — düýpsüz umman, mährimem şonça,
Näçe harç etsemem, kemmän bir damja,
Gaýtam joşýar, dolup-daşýar şol umman.
Sahnanyň aňyrsyndan enekäň sesi gelýär.

Meni çagyryňlar. Gitdim. Bar aman. —
Barýan, barýan! — Janym, gaty görmegin.
Dur-la entek. Belki, ýene görnerin.

(Gidýär.)

Romeo

Eý, gudratly gije! Gören ahwalym
Düýşüm-ä däldir-dä? Bagtymyň salyn
Goýberdim ummana. Eşret çar ýanym.
Julýetta üçege dolanyp gelýär.

Julýetta

Romeo, gulak goý. Meni alýanyň
Çyn bolsa, ertir sen habardar etgin.
Nirde nikalajak? Näwagt? Aýtgyn.
Ir bilen ýanyňa ibärin birin,
Aýtgyn şoňa näme bolsa pikiriň.
Saňa bagş edýärin herne barymy,
Başymyň täji sen, göwnüm aramy.

Eneke *(sahnanyň aňyrsyndan).*

Köşegim!

Julýetta

Barýaryn. Häzir enekäm! —
Bardy-geldi, bolsa göwnüňde güman,
Onda-ha...

Eneke *(sahnanyň aňyrsyndan).*

Köşegim!

Julýetta

Wagtymyz barka,
El çek menden, gaýdyp görünme bärde.
Ertir soraşaryn.

Romeo

Antymdan dänmen...

Julýetta

Ýüz müň kerem sag bol.

(Gidýär.)

Romeo

Daş düşsem senden,
Ýüz müň kerem ah çekerin, ezizim.
Meýliden gaýdana çalymdaş bolşum —
Başda sag, gaýdamda aýlawly başym.

(Çykalga tarap ugraýar.)

Julýetta üçege dolanyp gelýär.

Julýetta

Romeo, nirde sen? Ýokmy jüljüliň?
Çalyp şony, çagyrdym bilbilim!
Gygyrmaga alajym ýok, men — bendi,
Ýogsam zowladardym, örüzip kendi,
«Romeo, nirde sen, başymyň täji?»
Diýip, zowladardym sesim ýatynça.

Romeo

Ezizim ezizin çagyryýar ýenem.
Ýaryň sesi gije näzik bor eken!

Julýetta

Romeo!

Romeo

Ezizim!

Julýetta

Ertir nāmahal
Jogabyň bilmäge ýollasam bolar?

Romeo

Sagat dokuzlarda.

Julýetta

Baý-bo-ow! Uzak-la!
Sabrym gaçaýmasa... Nāme diýjekdim?

Romeo

Ýadyňa sal, garaşaryn entek men.

Julýetta

Garaş. Ýene çykarayyn ýadymdan,
Sypdymazlyk üçin seni ýanymdan.

Romeo

Ýadyňa sal, ýatdan çykar. Gyssanma.
Tä bir zat diýýänçäň durjak men munda.

Julýetta

Daň agaryar. Bar, gitsene, aý, oglan.
Nādip aýrylşaýyn? Bir zat diý, oglan.
Aýagy sapakly eldeki guş sen,
Aşak çekip bolýar sähelçe uçsaň.
Ynha-da bolşumyz.

Romeo

Galmaz armanym
Kāşgā şol guş bolsam!

Julýetta

Wah, menem, janym,
Şeýle guş bolanňy isleyän näler,
Ýöne mährim seniň ganyňa galar.
Hoş indi!.. Şeý diýýän, ýüregim weli,
Gitme — diýýär. — Baky bile bolaly!
Gidýär.

Romeo

Hoş gal! Saña süýji uky ýar bolsun,
Kir-kimirsiz kalbyň doly nur bolsun!
Menem indi ruhanyňka baraýyn,
Üşbu işi oňa gürrüň bereýin.

Gidýär.

Ü Ç Ü N J I S A H N A

Lorenzo atanyň hujresi.
Eli sebetli Lorenzo ata gelýär.

Lorenzo ata

Gijäň gaşy çytyk. Gün bolsa ogryn
Bulda bezeg berýär, gaýgyрман nurun.
Öýlerne howlugýan serhoşlar kimin,
Ýazdyrды tümlügem atyn jylawyn.
Säher çygyn soraymanka Gün yşgy,
Menem gijä galman, ümüş-tamyşda
Dolduraýyn sebedimi otlardan —
Tenekar otlardan, derman çöplerden.
Zemin — enesidir ähli mahlugyň.
Hem gabyr, hem ömür — manysy onuň.
Göwsündäki bar zat basyp eňegin,
Sorýandyр zemini — mährem enesin.
San-sajaksyz balalarna bu zemin
San-sajaksyz keşp beripdir, aperin!
Daşa, güle peşgeş beren gudratyn
Gör, şonda aňarsyň onuň gurbatyn!
Ezizdir zemine her çöp, her däne,
Sebäp, olar — bala, zeminem — ene.

Haýyrdyr mundaky bar zadyň asly,
Sebäp, zemin — ene, bar zadam — nesli.
Elbet, ebeteýin bilseň — haýyrdyr,
Bilmesen, bar haýyr — duran bir şerdir.
Alyp görsek, ynha, şujagaz güli,
Bir zady zyýanly, biri — peýdaly.
Munuň güli dertliň derdin sabadar,
Kök bilen ýapragam — duran awydyr.
Kalbymyzam meñzeş biziň şu güle
Haýyr iş jeň gurýar mydam şer bile.
Onsoň jeñde rüstem gelse şer taýy,
Ýanyňdadyr dişin çarhlap, Ezraýyl.

Romeo (*sahnanyň aňyrsyndan*).

Atam!

Lorenzo ata

Toba! Kimkä daň saz bermänkä,
Menlik işi çykyp gelýän bu bende?
Romeo gelýär.

Oh, bu senmi? Beýle irläpsiň weli,
Eýgilik bolsun-da. Saglykmy beri?
Goja bolsaň — aýry gürrüň. Gojalar
Işlidirler, şöwür çeker gijeler.
Juwanlyk diýeniň — onuň öz ýoly,
Juwan ukyň keýpin görmeli ýaly.
Ukyny terk edip, daňdan geleniň —
Düýpli bir sebäbi bolmaly onuň.
Ir turupsyň welin, sen närewlänsiň,
Belki, uzyn gije ýatanam dälsiň?

Romeo

Sen — mamla. şu gije çirim etmedim.

Lorenzo ata

Toba! Rozalina gadyr etdimi?

Romeo

Ýok, atam. Oň bilen gürrüňim tamam.
Gaýdyp adyn tutman men Rozalinaň.

Lorenzo ata

Munyň — makul. Eýse nämä begenýäň?

Romeo

Diňle, atam! Häzir habarym berýän:
Düýn meýlise bardym, daglandy kalbym,
Menem dag salana öz dagym saldym.
Ikimizi bir-birege çat indi.
Özem tiz bol. Ber bir nesihat indi.
Ýok maňa seň pendiň belli bahasy!
Duşmandan dost tutdum, bolsamam asy.

Lorenzo ata

Men nämä aýdaýyn? Gyssanma hany,
Gürrüňiň gümürtik, aňmadym many.

Romeo

Aşyk boldum Kapulettiň gyzyňa,
Oň kalbynam bendi etdim özüme.
Indi bir-bireksiz geçmez günümüz,
Nika gyýsaň bolýar, galan zatlar düz.
Ýör derrew, çykaly şonuň ugruna.
Jikme-jik zatlary aýdaryn soňra.
Ýöne, ilki bilen, haýyşym senden,
Şun nika gyýjagňa söz ber öňünden.

Lorenzo ata

Eý, gudratly Taňrym! Bu ne ahwalat?
Rozalinaň işi bolupdyr telek.
Görseňiz-läň bu zamanyň ýaşlaryn,

Ýürek — hiç zat. Görse bolýar gaşlaryn.
Ýap-ýañam-a halys ýitirip başyň,
Başga biri diýip dökýärdiň ýaşyň?
Boýur-boýur ýaşdan önen bulaklar,
Biderek eken-dä? Şeýlemi? Geple.
Hany iç hümledig gezen günleriň?
Hany yzyn üzmän ah çekenleriň
Eýýäm haçan çykaýdymy ýadyňdan?
Baş çykarar ýaly bolmady mundan.
Rozalina diýip, ölüp-öçýäniň
Ýalanmydy eýsem jandan geçýäniň?
Erkek kişiň sözi şu bolsa, walla,
Zenandan-a geňem görmeli däl-le!

Romeo

Şoň üçin dälmidir iýen kötegitim?

Lorenzo ata

Şoň üçin däl. Öte gideniň üçin.

Romeo

Şoň üçinem sowaşdym-da eýýäm men

Lorenzo ata

«O bolmasa, bu eken-dä» diýýämiň?

Romeo

Munym öňkiň dagyn taýy däl ahyr.

Ol — duran gahardy. Bu bolsa — mähir.

Lorenzo ata

Seň bu bolşuň gaharlanmaz ýalymy?

Aňandyr sözüni harlaýanyňy.

Eýsem-de, men — senlik, göçgünli körpäm.

Duşursam ikiňiz — bähbit bor, belkäm.

Görýän welin, şu saparky yhlasyň

Dep etmeli oňsuzlyk belasyn.

Romeo

Ýör-dä derrew!

Lorenzo ata

Sabyrlyrak bolarlar.

Ajygan kes ölmez, alňasan öler.

Gidýärler.

D Ö R D Ü N J I S A H N A

Köçe.

Benwolio bilen Merkusio gelýär.

Merkusio

Romeo nirlerde sümsünip ýörkä?

Öýlerne barypmy? Bilýänsiň, belkä?

Benwolio

Ýok. Men sorap gördüm.

Merkusio

Wah, Rozalina,

Güymäp ony ýeňles, bolgusyz oýna,

Biçäräniň aşyrandyr aňkasyn.

Benwolio

Eşitdiňmi? Kapulettiň ýegeni

Tibalt oňa bir hat iberenmişin.

Merkusio

«Döwüşseň, gel!» diýendir. Ine görersiň.

Benwolio

Romeo oň jogabyny berer.

Merkusio

Jogabyny berer-le.

Hata jogap bermek bir üýtgeşik ärlük däl.

Benwolio. Ýok. Olam «Döwüşseň, gel!» diýip jogap

berer.

Merkusio. Biçäre Romeo! Aý ýüzli albassynyň şar gara gözleri onuň ganyny döküpdür. Yşgyň mukamy onuň gulagyny deşipdir, yşgyň peýkamy onuň ýüreginden geçipdir. Heý, şeýle haldaky adamam Tibalta taý gelermi!

Benwolio. Tibalt nämemişin?

Merkusio. Ady Tibaltam bolsa, sen diňläň ertekiňdäki pişik Tibalt-a däldir, pugtaja belle-de goýaý. Ar-namysa gezek gelende, duran bir allajydyr. Ýarag tutuşy — diýseň ýeserdür. «Häh» diýmänkäň, ýaragynyň sapy göbegiňe direlip durandyr. Duelde şeýle bir uruşyandyr welin, telpek goýaýmalydyr! Onuň üýtgeşik-üýtgeşik passadosyna, onuň punto reversosyna, onuň haisine näme diýersiň!

Benwolio. Nämesine?

Merkusio. Aý, ol samsyklaryň aýdýanja zatlary-laý, gümüne gitsinler-le! Haçan görseň, «Alla kessin, ýarag diýibem şuňa diýäýseň! Halalyň bolsun, är diýibem şuňa diýäýseň! Wah, ol jenany görsene, mal diýibem şoňa diýäýseň!» diýşen bolup ýörendirler. Deňziň aňyrsyndan sümlüp gelen şeýle bolgusyzlygy başyňyza ýapjakmy diýsene! Aýyn bolmasa, «pardonnez moi ýa-da don, don!» diýen bolarlar. Balaklary näteňet, dyzlaryndan ýokarsyna ýel berlen ýaly. Bazara barsaň, olaryň derdinden geçere ýer ýok!

Romeo gelýär.

Benwolio. Gör-le, o gelýän Romeo ýaly-la!

Merkusio. Sykylyp, kakadylan balyga-ha dönüpdür! E-eý, adamzatdan dörän biçäre ynsan! Sen, walla-da, kakan balyga dönüp gidipsiň! Indi olam, Petrarka ýaly, goşgy goşup, eräp-akyp ýörse, gelşäýjek! Aslynda-ha Petrarkaň Laurasam aşhanada hapa bulaşyp ýören heleýlerden enaýy däldir welin. Bonžur, sinýor Romeo! Özüňiziň fransuz balagyňyza fransuz

tagzymyny kabul ediň! Bolsa-da, düýn-a işimizi gördüňiz!

Romeo. Ikiñize-de salam. «İşimizi gördüň?» O nähili?

Merkusio. Bilmedigem bolýar-a. «Bile gaýdalyň» diýip gepleşmänmidik? Siz bolsa, gözümize çöp atyp, sumat bolduňyz.

Romeo. Bagyşla, gadyrdan Merkusio, men indi gaty işli! Şindiki ulaşan işimde gepleşen zadymyzam ýada düşer ýaly däl.

Merkusio. Näsini aýdýaň! Seň ulaşan işiň ýaly işde dyzanaklap ýöremelem bolýandyr.

Romeo. Gaty sypaýyçylykly aýdylan zat.

Merkusio. Näsini aýdýaň! Men sypaýyçylygyň gülüdirin.

Romeo. Özem mahmal güli bolmaga çemeliň.

Merkusio. Bardyň üstünden.

Romeo. Meň köwşümiň bagjygyndaky gül ýaly.

Merkusio. Pa-haý, duzladyň-ow! Bujagaz köwüşli şerebäni oltaňyň dagaýança sepeläbergin indi. E-eý, şerebe, şerebe! Ömri köwşüň peteginiň ömrüne barabar, dünýäde ýeke-täk şerebe, aperin saňa!

Romeo. Oňa derek, sen petekden uzakçylrak ýaly. Petekden uzakçyl bolmagyňa bihaýalygyň kömek edýän bolaýmasyn?

Merkusio. Näme, bu seň «ah-wahyňça-da» ýokmy? Indi seň bile gürleşse boljak. Indi sen Romeo bolduň. Şol baýaky Romeo bolduň. Sen bu söýgi diýýän albassyň bolsa haçjaly çöpe esgi baryny dolap, o burçdan bu burça ýolmalanyp ýören, agzy gyllykly betnyşandan enaýy däl.

Benwolio. Hany, bes etsene!

Merkusio. Sen, näme, bu menden kem oturar öýdýäňmi?

Benwolio. Men bu gürrüň gutarar ýerde gutarmazmykan öýdýän.

Merkusio. Ýalňyşyaň. Men meseläň düýbüne ýetdim, indem goýýan şu gürrüňi.

Romeo. Beýläňize serediň-le! Gör, niçik tomaşa, hä!
Eneke bilen Pýotr gelyär.

Merkusio. Gözýetimde ýelken görüňä!

Benwolio. Özem iki dagy bar: uzyn köýnek hemem balak.

Eneke. Pýotr.

Pýotr. Näme hyzmat?

Eneke. Ýelpewajymy ber, Pýotr.

Merkusio. Bereweri şoňa ýelpewajyny, ýüzüni perdelesin.
Oň ýüzüne bakandan, ýelpewaja bakan kän gowy ahyryn.

Eneke. Ertiriňiz haýyrly bolsun, merhemetli adamlar!

Merkusio. Agşamyňyz haýyrly bolsun, merhemetli bike!

Eneke. Näme, eýýäm agşam düşdümi?

Merkusio. Şeýle ýaly öz-ä. Siziň üçin şeýledig-ä gürrüňsiz.

Eneke. Päh-eý, Taňry ýokdurmadyk! Siz näjüre adam?

Romeo. Bikäm, Allatagala muny öz-özünü ýaňsylamak üçin ýaradypdyr.

Eneke. Geň göräýmeli? «Öz-özünü ýaňsylamak üçin» diýdiňizmi? Aý, oň bilen işim ýok-la. Hany, haýsyňyz aýtjak, men Romeo atly körpe ýigidi nireden tapyp bilerin?

Romeo. Baş üstüne. Ýöne siz gözläp tapýançaňyz, körpe Romeo körpelikden çyksa gerek. Romeodan erbet adym bolmany üçin, Romeo atly adamlardan iň körpesi — men bolmaly.

Eneke. Siz Romeo bolsaňyz, men size bir sargydy aýtmaly.

Benwolio. Görersiň welin, ol muny bir ýere şamlyk nahara indese gerek.

Merkusio. Haý, seniň aragezer bolaýşyňdan! Atymyna gelendir, zaluwat!

Romeo. Nämedir ol?

Merkusio. Arman, towşan-a дәl. Towşan bolaýanyňda-da garry, orazada iýmäge ýaraýmasa. (*Aýdym aýdýar.*)

Bir bölek towşan etin
Iýseň dolap hamyra,
Orazanyň bozuldygy bolmazmyş.
Ýöne käýarym welin,
Gartaşan bolsa towşan,
Agza salsaň, bir dişiňem galmazmyş.

Romeo, öýe gaýtmak hyýalyň ýokmy? Biz sizde nahar edinjek.

Romeo. Baryberiň. Menem häzir bararyn.

Merkusio. Hoş wagtyňyz, kempir bike, hoş wagtyňyz!

Eneke. Hoş wagtyňyz, ýüzüňizi babaly görsün.

Merkusio bilen Benwolio gidýär.

Aýtsaňyzlaň, merhemetlim, özüni hondanbärsi tutýan ýaňky bihaýa kim?

Romeo. Ol — öz gürrüňini özi diňlemegi halaýan bir ýigit, ýekeje sagadyň içinde şeýlebir ýaňrar welin, soňundan bir aýlabam ökünip yzyndan ýetip bilýän дәldir.

Eneke. Ýaňky aýdanlary maňa dahylly bolsa-ha, oňullygyň üstünden barmaz ol, özi ýaly baş oýnam bihaýadan on esse artyk bihaýa-da bolaýsyn. Kimi ýaňsa almalydygyny men oň gözüne görkezerin! Men görkezmesemem, görkezen tapylar. Göterim haramzada diýsәni! Beýle gürlеşеsiň gelýän bolsa, sen öz bikesumaklaryňy, öz kemçinleriňi tapmadyňmy diýsene! (*Pýotra ýüzlenip.*) Ýeri, muňa näme diýersiň! Her oňýeten wenezzyna-ha muň bikesine agzyndan gelenini diýip

dur, bü-de ağaç ýuwudan ýaly bolup dur.

Pýotr. Wah, men aň salmandyryn. Bilen dagy eden bolaýsam, bada-bat ýaragymy ýalpyldatmaýanmy! Meň ýarag işledişim hiç kimiňkiden pes däl ahyryn. Ýaraga ýapysmaga delil boldugy bes, onsoňam, elbetde, kanun öz tarapymda bolsa.

Eneke. Toba-tagsyr, entegem özüme gelip bilemok, sandyrap durun! Göterim haramzada diýsani!.. Wah, merhemetlim, men düýbünden başga iş bilen gelipdim-ä. Hawa, bikäm bilip gel diýdi. Oň bil diýen zady, elbetde, gizlin zat, ýöne siz, merhemetlim, oň başyny-gözünü aýlajak bolýan bolsaňyz-a, näme diýjegimem bilemok, juda mojuk bor. Sebäp diýseň, meň bikämiň entek juda başy ýaş, hawa, onsoň, ony aldaýsaňyz... Gowy adamlar beýtmel-ä dälidir. Sizem beýtseňiz, gelşiksiz bor, çypbakaý çynym, gaty gelşiksiz bor.

Romeo. Hany dur, enekäm. Ilki bilen-ä, bikäne menden salam aýt. Men oňa tagzym edýän. Ynanay şuna...

Eneke. Men muny aýdaryn oňa. Siz adam dagam däl ekeniňiz. Baý, begener-ä görgülijik!

Romeo. Nämäni aýdaryn diýýän? Men entek diýjegimem diýip yetişemog- a.

Eneke. «Ynanayyň diýdi» diýerin. Şuň özem az-küş zat dälmi kä diýýän men-ä.

Romeo

Ol bir ýolun tapyp, şu gün günortan

Gelsin huzuryna Lorenzo ataň.

Atam şonda gyýar nikamyz biziň.

Aýtgyn şuny. Bü-de daban azabyň.

Eneke

Goýsaňyz-la, maňa hiç zat gerek däl.

Romeo

Gör-le muny! Berýäkäler alarlar.

Eneke

Hoş bolgaý. Günortan geldigi biläý.

Romeo

Sen özüň buthanaň agzynda bolay.
O taýyk ýüp alyp bir adam geler,
Şoňa göz-gulak bol. Ýarym gijeler
Şol tanap bagtyma gowşurar meni.
Sag bol hyzmatyňa, unutman seni.
Hoş indi. Bikäne ýetir tagzymym.

Eneke

Alla kuwwat bersin! Ýogsa-da, guzym...

Romeo

Näme?

Eneke

Ol adamňyz ynamdarmydyr?
Belki, artyk adam geregem däldir?
Özümem-ä oňarardym bu işi.

Romeo

Çekinme. Ol — diýseň ynamdar kişi.

Eneke. Bolýa, merhemetlim. Wah, meň bikäm... Toba, toba!.. Kiçijikkä oň bolşuny bir diýsene... Biler bolsaňyz, şäherde ýene bir ýigit bar, Paris diýlen biri. Olam oňa hyrydar özi. Ýöne bikäm üçin gurbakgadan enaýy däl, hawa, hawa, gurbakgadan enaýy däl. Men bikäme aýdýan-a, «Romeo garanda, Paris size has mynasyp ýigit» diýýän. Şeý diýýän weli, oň ýüzi ýedi ýuwlan ak esgä dönäýýä. Ýogsamam, «reýhan» bilen «Romeo» bir harpdan başlaýamy?

Romeo. Bir harpdan, enekäm. Başlanda näme? Ikisem «re» harpyndan başlanýa.

Eneke. Siz, ýaşlar, baý, degişgen bolýaňyz-a! «Rr» diýseň, itiň harpy bolýa. «Re» diýseň — başga gürrüň. Siziň

adyňyz «Rr» bilen başlananok ahbetin. Men bilýän, bikäm siziň adyňyz bilen reýhany goşup, her hili sözjagazlar ýasaýa. Eşitseňiz, hoşuňyza gelerdi.

Romeo. Bikäňize meň ýerime-de tagzým ediň.

Eneke. Ýüz müň kerem tagzým ederin.

Romeo gidýär.

Pýotr!

Pýotr. Näme hyzmat?

Eneke. Ýelpewajým al-da, öňe düş hany, janlyrak boljak bol özüňem, haným.

Gidýärler.

B Ä Ş I N J I S A H N A.

Kapulettileriň bagy

Julýetta gelýär.

Julýetta

Ýarym sagatlyk diýp giden enekäm,
Dokuzda gidişi. Näme boldukan?
Azaşaýdymykan? Ýok, beýle däldir.
Garran görgüli-dä, diýseň haýaldyr.
Pikir ýaly ýyndam bolaýsa çapar!
Ol tümi kowlaýan kuýaş nurundan —
Şondanam tiz gidip, küýsänim tapar.
Yşk pirine, yşk hossary kepderä
Ganat, kuwwat beren şol pikirdir-dä!
Ol-a şeýle welin, Gün orta boldy,
Bilmedim, enekäm ne derde galdy?
Üç sagat wagt geçdi, ýok habar-hatyr,
Wah, juwanlyk döwri bolsady, pakyr,
Romeonyň, men yşgymyň ugrunda

Kelep agajy dek bolardy şonda.
Arman, kempirlerde kân bolýa hile,
Olar seniň gyssanýanyň nä bilýä?!
Eneke bilen Pýotr gelýär.

Anha, olam gelýä. Eziz enekäm!
Gurtmy, tilki? Ony görensiň, belkäm?
Pýotry ugradaý.

Eneke

Bar, oglum, boş sen.
Pýotr gidýär.

Julýetta

Halyň teň ýaly-la?.. Lapyň-a keç seň.
Gurdam bolsaň, tilkem bolsaň, ýakma-da,
Jan enekäm, aýdyp otur habaryň,
Beýle ajy nazar bilen bakma-da.

Eneke

Lütüm çykdy. Dur, bir demim düşüşsin.
Aňsatdyr öýdýäňmi? Ysgyndan gaçdym.

Julýetta

Bir zat diý, jan ene, bir köşeşýin,
Janym sogrup, seň janyňa goşayyn!

Eneke

Bä-äý, muň gyssanaýşyn! Ölüp barýaňmy?
Demim demme ýetenog-a, görýäňmi?

Julýetta

Görýän. Zeýrenmäg-ä seň mejalyň bar.
Aýdaýsana, jan enekäm, nä habar?
Dessandanam uzyn bolýar gürrüňiň,
Bilmen, soňy ýa haýyr, ýa şer munuň

Aýt-da dyn-da, örtäp durman sen meni,
Tabşyran işimi etdiňmi beri?

Eneke. «Iş etdiňmi?» diýýäň, balam. Özüň bilýäň-dä. Hazynam diýip, bir zady tapypsyň! Menden idinsiz saýlap-seçen zadyň, indem özüň bil. Romeo diýjeksiň! Nädeýin-dä... Ýüzi-göz-ä hiç neneň däl oň, boýy-syraty diýseň ondanam gowy. Elinde, aýagynda kem ýeri ýok. Aý, hawa-da... Allaha sygnyber, balam. Entek nahar edinen-ä dälsiňiz?

Julýetta

Ýok, entek. Bulary bilýän men öňden.
Toýly gürrüň nätdi? Habar ber şondan.

Eneke

Wah, balam, sen menden sorasaň habar,
Kelläm döwlüp barýar, bilim agyrýar!
Dyzymda galmady ysgyn-deramat!
Men pahyry şýdip horlap ýörşüňi
Hudaý halarmyka? Bilýämiň şuny?

Julýetta

Wah, nädeýin? Ýadandygyň bilýän-le.
Näme gürrüň etdiň sen onuň bile?

Eneke. Aý, näme, sypaýy, görmegeý ýigidiň gürrüňi-da, özem edepli adamyň gürrüňi. Ol neme diýdi... Ejeň nirdekä?

Julýetta

Nirede bor öýdýäň? Öýmüzde ejem.
Jogabyň nätüýsli? Ýok-la hiç wejiň.
«Edepli adamyň gürrüňi» diýýäň,
«Ejen nirde?» diýýäň.

Eneke

Eý, toba, toba!
Görseňiz-läň! Munuň bisabyrdygyn.
Balam! Endam-janym zerzaw-da agyn!

Özüň oň ýanyna haýdaber indi.

Julýetta

Ýeri, ol näme diýdi? Aýdaýmak kynmy?

Eneke

Gyýdyrjakmy häzir özüňe nika?

Julýetta

Hawa.

Eneke

Onda tiz bar Lorensonyňka...

Äriň boljak garaşyp dur şo ýerde.

Gör-le muny! Näme beýle gyzardyň!

Tiz bar, boljak bolsaň onuň gelini!

Menem munda galyp, peýläp çemini,

Gije şöwür çekýän seň legzanyňa

Ýüp tapyp goýmaly, bildiňmi, balam.

Garry bolsaň, gören seni ýekirýär.

Şu gije seňnem-ä ýüküň ýetirler.

Garbanáyn. Tiz bol, körpeje bikäm.

Julýetta

Gitdim. Ömrüň zyýat, kábäm enekäm!

Gidýärler.

A L T Y N J Y S A H N A

Lorenzo atanyň hujresi.

Lorenzo ata bilen Romeo gelýär.

Lorenzo ata

Pugtadan pugtadyr nikanyň ýoly,

Soň «wah» diýmez ýaly, oýlan mazaly.

Romeo

Oýlandym. Başyma gelse-de nä gün,

Duşuşsa meň bilen Julýetta janym,
Bermen şo pursaty dünýe malyna.
Gowşur ykbalymy şoň ykbalyna.
Onsoň öläýsemem, galmaz armanym,
Diýsem bolýar oňa: «Sen meňki, janym!»

Lorenzo ata

Joşgunly duýgulaň hatardyr soňy,
Sowulmaz tümlügi atyrmaz daňy.
Oňuşmaz bir ýerde ot bile däri,
Asal süýji zatdyr, şolam ahyry
Artyk iýseň, awa dönderer agzyň.
Nebsiňe haý diýmek — olam bir parzyň,
Herki zatda çenin bilen utýandyr.
Julýetta gelýär.

Anha olam geldi. Görseň, uçýandyr,
Gadam basdy bärlik ganatly peri.
Çekip gerdeninde yşgyň heserin,
Ýelekdenem ýeňil gaýýan bolarly.

Julýetta

Salam, mährem atam! Romeo barmy?

Lorenzo ata

Aýdyber, Romeo, aýtjak zadyňy.

Romeo

Aýtsana, Julýetta, seňňem bagtyňy
Gizläp bilmän, tolgunýarmy ýüregiň?
Şeýle bolsa, saýlap sözleň geregini,
Beýan eýle jüp ýüregiň arzuwyn.
Saýra sen, eşdeýin bilbil owazyň,
Duşuşsam, joşgundan dyňzaýar ýazym.

Julýetta

Seňkiňem çeni däl joşgunym meniň,
Söz tapamok, nädip beýan edeýin?
Yşgym möwjäp, agjak bolýar kenardan,
Saklatmajak bolýar, çogýar-da birden.

Lorenzo ata

Ýörüň, haýal etmän, başlalyň işe.
Hyjuw güýçli, derrew nika gyýmasak,
Işler çatak boljak, haý-küş diýmesek.
Gidýärler.

ÜÇÜNJI PERDE

B I R I N J I S A H N A

Meýdança

Merkusio, Benwolio, Merkusionyň garyndaşy, hyzmatkärler gelýärler.

Benwolio

Merkusio, ýör gideli bu ýerden.
Yssy. Dumly-duşuň Kapuletiler.
Olaň gany çogaýmasyn birdenkä,
Bolmasy iş bolaýmasyn birdenkä.

Merkusio. Meýhana giren badyna, ýaragyny stoluň üstünde goýup: «Alla jan, özüň gowusyny et!» diýýän, ikinji käsäni göterensoňam, sen-men ýok, ýaragyna ýapyşýan bolgusyzlar bardyr-a, sen şolara çalym edýäň.

Benwolio. Eýsem, men şeýlemdirin?

Merkusio. Gadyrdanym, Italiýadakilaryň hemmesi ýaly, senem göçgünli ýigit. Paýhaslanmaly ýerind-ä göçýäň, göçmeli ýerinde-de paýhaslylyk satýaň.

Benwolio. Goýsana?

Merkusio. Eýsem näme? Gümansyradanam bolýar-a! Özüň gabasakgal bolaňsoň, selçeňsakgala dyzytdyryp duran sen dämi? O bolmasa, ülje iýip duran bendä «Şu maňa gözi gyzaran diýýär-ow» diýip, gyzyl ýumruga girip duran sen dämi? Seň gözlegiň — gyzyl ýumruk, oňnam gözlegi — sen. Bir bende üsgürinjiräp, seň güne çişip ýatan köpegiňi oýadanda, oň başyna itiň gününü getiren sen dämi? Orazadan oň täze köwüş geýene dyzytdyryp duran sen dämi? O bolmasa, täze köwüş geýip, şoňa köne bagjyk dakana dyzytdyryp duran sen dämi? Gör-ä, şoň ýaly adamam maňa «paýhasly bol» diýýär-ä?

Benwolio. Men beýle dyzytdyragan bolsam, dyzytdyrmazdan oňinçä, howlukman, özümiň gamymy iýerdim.

Merkusio. Gamymy iýerdim! Wah, gam janyňy alsyn!
Tibalt bilen beýlekiler gelýärler.

Benwolio. Walla kessin, anha Kapulettiler gelýär.

Merkusio. Wallaň gümüne gitsin. Meň walla bilen işim ýok.

Tibalt. Hany, geliň, oglanlar! Men bular bilen bir gümür-ýamyр edeýin. Kelam agyz söz aýdyşsak, bolýa, jenaplar!

Merkusio. Kelam agyz! Görüň-ä muň gomparan bolşuny! Belkäm, «ýa — siz, ýa — biz» ederis!

Tibalt. Hyzmatyňyza taýyn! Bahana tapsaňyz bolýa.

Merkusio. Owal-a bahana tapmaly, onsoňam ony size bermelimi?

Tibalt. Merkusio, sen Romeoň gyjagyny göterýän-ä dälsiň?

Merkusio. Gyjagyny göterýän? Görsene muň tapýanja sözüni! Biz, näme, sergezdan sazandalaň söbükbasarymy?

Şeyledir öýtseñiz-ä, bilenizden galmaň! Ynha meň syhawajym! Jygyllajagyňyz, geliberiň! Geliň, men şoň gyjagyny göterýän!

Benwolio

Nämä gerek şu galmagal? Gideli.
Gitmejegem bolsak, onda şeydeli:
Çözeli dawany akyly-başly,
Görene göz bolup durmaly. Hoşmy?

Merkusio

Görmek üçin berlipdir göz diýlen zat.
Goý, görsünler! Däldirin men bigaýrat.

Romeo gelyär.

Tibalt

Duruň! Ynha meniň gözläp ýörenim.

Merkusio

Ä-hä! «Şu — diýsene — gözläp ýörenim»?
Ähtimal, bu ýigdiň etmeli işi
Geçirmekdir seniň garnyňdan çiş.

Tibalt

Ähli ýigrenjimi diýýän birbada.
Romeo, bilip goý, sen — haramzada.

Romeo

Tibalt, bilseň, häzir meniň ýagdaýym,
Seň günäňi geýmeli men, aýdaýyn.
Haramzada däl men. Sag bolsun başyň,
Ugry ýok bolarly adam tanaýsyň.

Tibalt

Kime gerek bu beýhuda sözleriň?
Nirä barsaň, bozgaklyk sen gözlegiň.

Romeo

Göwnüň ýykan ýerim ýokdur, seň bilseň,

Ýene sähel salym tagapyl kylsaň,
Eşdersiň garyndaş bolanmyz biziň.
Agzybir bolalyň, Kapulettiler!
Wah, entek ýagdaýy bilmýä-dä bular.

Merkusio

Bu nä züwwetdinlik, bu nä ryswalyk!
Bilmen men namysyň astynda galyp!
Heý, bigaýrat Tibalt, nämä çekilýäň?
(Ýaragyny çykarýar.)

Tibalt

Gönelsene, nämä diýmekçi bolýaň?

Merkusio. Seň müň janyňdan birinem aman goýman,
jähenname iberäýsem diýýän. Çykar ýaragyňy! Ýogsamam
meň özüm çykaryp, öz garnyňdan geçirýän!

Tibalt

Hyzmatyňa taýyn!
(Ýaragyny çykarýar.)

Romeo

Merkusio, bes et!

Merkusio

Şümi passadonz, gadyrdan? Eset!
Uruşýarlar.

Romeo

Durma, Benwolio! Tiz bol, arala.
Aklyňyza aýlanyň, how, agalar!
«Weronada jeň gurdurman. Biliň siz!»
Diýmänmidi knýaz. Ýada salyn siz.
Dur, Tibalt! Merkusio!

Tibalt Romeonyň eliniň astyndan Merkusiony ýaralap, öz ýaranlary
bilen gizlenýär.

Merkusio

Süssürd-ow, zalym!

Wah, baryňyz gyran alsyn, ylaýym!

Aman syppydy gerek?

Benwolio

Ýaraň agyrmy?

Merkusio

Sypjyryk-la. Gazyberiň gabrymy.

Ýet, jigim, hekimi alyp gel bäri.

Merkusionyň garyndaşy gidýär.

Romeo

Mert bol! Ýaraň beýle çuň däl ahryy.

Merkusio. Aý, hawa-da, guýy mundan çuňrakdyr, elbetde. Buthanaň gapysam mundan giňdir. Ýöne maňa şü-de ýeterlik. Ertir meni ideseň: «O neress-ä ýurduny täzeländir» diýerler. Bu dünýe bilen meň hasabym gutardy indi, bu — belli zat. Wah, baryňyz gyran alsyn, ylaýym! Wah, sen itiň dograny! Adamy beýle-de bir ýaralalmak bormy! Binamys haramzada diýsäni! Söweşmäni kitapdan öwrenipdirdäni! Ikimiziň aramyzda siziň nä körüňiz bard-a? Meni siziň eliňiziň astyndan ýaraladylar!

Romeo

Aralajak boldum.

Merkusio

Benwolio, meni

Şu taýdan bir äkit. Sogrulýar demim.

Wah, baryňyz gyran alsyn, ylaýym!

Ýaşdy siz sebäpli meň Günüm, Aýym.

Arman!

Benwolio Merkusiony äkidýär.

Romeo

Söwer dostum, garyndaşy knýazyň,
Çekdiň men zerrarly agyr yzany.
Ýöwselledim, özüm ryswa eýledim:
Tibalt meni betnam etdi, çüýledi.
Sähel wagt mundan öň garyndaş bolan
Tibalt meni şeýtdi! Wah, Julýetta jan,
Gamşy gowşak tutdum, sen diýp, ezizim.
Benwolio dolanyp gelýär.

Benwolio

Romeo, soldy dost, Merkusiomyz.
Pany dünýä lagnat baryny okan
Batyrmyz ýol saldy bakyýa bakan.

Romeo

Rejes-ä gowy däl! Neressän gany —
Ýenem boljak betbagtlygyň nyşany.
Tibalt dolanyp gelýär.

Benwolio

Görýämiň? Ýene-de geldi o ganhor!

Romeo

Özem hanlyk satyp, ýaýnap gezip ýör!
Dostum bolsa öldi. Sem bol, paýhasym!
Ýanar otly gazap, gurşap al bahym!
Tibalt, hälki «haramzada» diýenňi
Gaýdyp al! Ýogsamam ähli iýenňi
Gan edip gusdyryn Merkusio üçin.
Indem ony ýeke goýbermez ýaly,
Ýa sen, ýa men saýlamaly şo ýoly.

Tibalt

Sen saýlarsyň. Ülpediňdi ol seniň.

Romeo

Ony entek görübiýris, gel hany!
Uruşýarlar.
Tibalt ýykylyar.

Benwolio

Gaç, Romeo! Tiz bol! Şäher ilaty
Bärik gelyär. Sen serreltdiň Tibalty.
Ganhor diýip, saňa jeza bererler.
Näme dursuň? Tiz bol! Ýogsam görerler.

Romeo

He-eý, keç ykbal!

Benwolio

Indi nämä eglenýäň?
Romeo gidýär.
Şäherliler gelyärler.

Birinji şäherli

Tibalt öldüripdir Merkusiony.
Tapyň ganojagy! Sypdyrmaň ony!

Benwolio

Ynha Tibaltyňyz.

Birinji şäherli

Duýdurýaryn, siz
Tussag edilýäňiz. Ýörüň tizden-tiz!
Knýaz öz ýakyn adamlary bilen, Montekki aýaly bilen, Kapuletti aýaly
bilen hem beýlekiler gelyärler.

Knýaz

Kim öňün başlady bu ganhorlugyň?

Benwolio

Rugsat bolsa, merhemetli knýazym,

Aýdaýyn men bolan işleriň baryn.
Şu ýatan öldürdi Merkusiony,
Şoň üçin Romeo öldürdi muny.

Hanym Kapuletti

Tibalt! Tibalt! Agam janyň perzendi!
Kakasy! Wah, knýaz! Çyragym söndi!
Ganymym neressäň al ganyn dökdi!
Adyl knýaz! Bersin hunun Montekki!
Ynha özem dur ol deýýus ganhoruň!

Knýaz

Ilki kim başlady? Jogabyn beriň!

Benwolio

Barysy Tibaltyň özünden boldy,
Geldi-de, Romeoň başyndan ildi.
Şonda-da Romeo salyp giňlige,
Düşünişjek boldy oňullyk bile.
Merkusio muňa çydap bilmedi.
Tibalt onuň sözün bawar kylmady,
Onsoň ol ikisi garpyşyp gitdi,
Güýç deň geldi, söweş kân dowam etdi.
Aralajak bolup jeň gurýanlary,
Romeo jan etdi, bolmady haýry,
Gaýtam betbagtlyga sebäp boldy ol —
Elin daldalanda, edil şo mahal
Tibalt Merkusia çuň ýara saldy,
Onsoň gaçyp gitdi, soň ýene geldi.
Şonda Romeonyň gaýnady gany,
Aňşyrmakam näme-näme bolýanyn,
Tibalt demsiz-düýtsüz ýere ýazyldy,
Romeo-da onsoň gitmeli boldy.
Ynha bolan işiň takyk beýany,

Galat diýsem, janym bermäge taýyn.

Hanym Kapuletti

Galat! Galat, knýaz! Bu galat bolýa!

Bu öz tioresiniň tarapyn çalya.

Ýigrim adam dagy bolup, nejisler,

Tibaltyň başyna ýetipdir pisler.

Knýaz! Romeony sypdyrma, zynhar,

Çekmeli jezasyn çeksin o ganhor.

Knýaz

«Romeo ar aldy» diýmeli borus.

Merkusio üçin kimi ýazgarmys?

Montekki

Romeon-a ýazgarmarys. Mesel, sen

Dostuň öldürseler, durup bilermiň?

Knýaz

Eýsem-de, muň üçin berip jezasyn,
Ony derrew sürgün etmegimiz lazym.

Siziň şu dawaňyz irizdi meni,

Bu betnam jetligiň bolmazmy soňy?!

Gerdenñize dag deý salgyt düşende,

Meň sabyr-takatym ölçäň siz şonda.

Eñrän bolup, yrmarsyňyz meni siz,

Ýandak bilen süpürderin gözüňiz!

Romeo tiz terk etmese, diýary,

Oň ölümden sypmajagyn biläýiň.

Boşadyň meýdany! Ýygnaň ölini.

Ganhorluk etdiňmi — berersiň huny.

Gidýärler.

I K I N J I S A H N A

Kapulettileriň bagy.
Julýetta gelýär.

Julýetta

Kuýaş! Neçün haýal ýorýaň sen bu gün?
Tiz ýap ahyr ýagtylygyň serpigini!
Agzaçara garaşýana döndüm men,
Gijä muşdak, ýagtylykdan dändim men.
Ger tiz çadyryny yşgyň gijesi,
Seni küýseýänleň çykyp bijesi,
Olar ogryn bir-birine gowuşsyn,
Romeomam meniň goluma düşsün.
Ýagtylykda söýüşýänleň syrlary
Aýan bolýar, gyzarýar-da ýüzleri.
Yşk bilen gijelik kör ýaly duýgur.
Gara geýnen gara gijäm, akyl ber:
Öwret maňa tilsimini humaryň,
Utulsaňam, rüstem gelmegiň tärin.
Jüp ynsan päkligin goýdy humara.
Ezberlik gelýänçä, tapyp bir çäre,
Gizle bizi, asgynlykdan ýanmaly,
Oýun bolmaz eken ýşk oýny ýaly.
Gel, gijäm! Romeom, gel, intizarym —
Tümlügi ýagtyldýan ap-akja garym.
Gargaň ganatynda gyraw bolup gel!
Gudratly gijäni pena kylyp gel!
Mährem gijäm! Romeony getir sen!
Huzurymda birden ömrün ötürse,
Parlak ýyldyzlara öwür sen ony,

Şonda ynsan bary terk edip Güni,
Seni küýsär, gijäm, jan gijäm, seni!
Bolsam-da men yşk köşgüniň eýesi,
Ýok oň penjiresi, işik, söýesi.
Söwdasy edilen jöwher-lagl men,
Gel, eýäm, alyp git, tiz gel, eglenmän.
Ýürek gysýar, misli toýuň oň ýany,
Taýyn, emma geýdirlenok toý dony.
Wah, Romeo! Hanha gelyär enekäm,
Romeomdan näme habar getirkän?
Eli ýüpli Eneke gelyär.

Gel, enekäm, näme habar? Bu ýüpüň
Romeo üçinmi?

Eneke

Hawa, şoň ýüpi.
(Ýüpi ýere oklaýar.)

Julýetta

Eýgilikmi? Agaç ýuwdana döndüň.

Eneke

Wah, balam! Başyma kyýamat indi!
Öldürlipdir çynar boýly gerçegim!
Kysmatdyr-da. Ynha ahyr görjegiň.

Julýetta

Gör, ne gazap kadyr-möwlamyň emri!

Eneke

Ýok, ol seň eziziň Romeoň emri.
Menem bir samsyk-da! Neneň edersiň?

Julýetta

Wah, insin başyňdan meniňem derdim!
Näm boldy? Ahwaly bir gürrüň ber-ä!

Kast etdimi oz janyna Romeo?
«Hawa» diý ýa «ýok» diý. «Hawa» diýdigiň —
Bilip goýgun, jandan umyt üzdüгим.
«Hawa» diýseň Julýettaňdan dyndygyň,
Soňky sapar görýäň ony sen bu gün.
Jan enekäm, beýtme, meni synama,
«Hawa» diý ýa «ýok» diý, artyk gynama!

Eneke

Özüm gördüm. Hoňkaryp dur ýarasý.
Akýardy döşünden ganyň derýasy!
Ýüzi ýedi ýuwlan ak esgi ýaly!
Allam, görkezmäwer mundan beterin!
Halys lagşap galdym. Neneň ederin?!

Julýetta

Bes indi, ýüregim urmasyn kessin!
Ýumulsyn, ömürlük ýumulsyn çeşmim!
Çydaman, Romeom, men beýle jebre,
Seň bilen bileje girerin gabra.

Eneke

Tibalt! Tibalt! Ýigitleriň seresi!
Dilinden dür döken! Gözüm garasy!
Seň ýeriňe özüm ölsem bolmaýamy!

Julýetta

Bu nä gürrüň boldy? Romeom ýaly,
Tibaltam öldümi? Nätdiň, eý, Huda?
Ýarymdan, daýymdan düşdümmi jyda?
Dünder-dä dünýäni, eý, Alla kerim!
Şolar ölen bolsa, diri galan kim?

Eneke

Öldürlen — bir Tibalt. Ony Romeo
Öldüripdir. Özem häzir sürgünde.

Julýetta

Romeo Tibaltyň ganyn döküpmi?

Eneke

Ynan-u-ynanma, ganyn dökükdir!

Julýetta

Wah, Taňrym! Nädeýin? Täleý ters geldi!

Hydyr diýip el uranym hyrs boldy!

Perişde sypatly dowzah üflisi!

Goýun dersin geýen möjegiň pisi!

Şeýtana-da sapak beren haramy!

Saýgaryp bilmedim agy, garany!

Bir göwrede keramat hem melamat!

Edip ýörsem nätjek men oňa tagat?

Kalbym bendi eden nurana keşbiň.

Perdeläp üflisi, baglapdyr çeşmim!

Bet kyssa ýazylan betnam kitabyň

Zer jildi bolduňmy? Nädip sen zalym

Biziň köşge düşdüh?

Eneke

Erkek kişileň

Namys-ary bolmaz. Deýýusdyr kileň.

Ahmal bolsaň, salar aldaw toruna.

Ölläýin bogazym. Görersiň ine,

Süsdürer lähede bu hasrat meni.

Lagnat Romeoňa!

Julýetta

Beý diýme, ene!

Lagnat üçin dörän däldir Romeo,

Lagnat ony görse, edýändir toba.

Romeomyň kir-kimirsiz kalbynda

Namys-aryň täji bardyr. Men bilmän,
Peslik edip, oňa gargaýypdyryn.

Eneke

Belki, taryplarsyň daýyň ganhorun?

Julýetta

Dagy harlaýynmy? Adamym ahyr!
Hoş söze zar bolup ýörendir pahyr.
Aýaly bolsamam üç sagat bäri,
Mendenem hoş söz ýok. Wah, ýalňyz ýarym,
Galtamanlyk edip, öldürdiň daýym!
Ýöne çaknyşykda birdenkä daýym
Senden dynan bolsa, munça bormudy?
Güm bol, gözýaş! Gözüm saňa zarmydy?
Sen derkar däl. Paç berýäň sen hesrete,
Kä säwlikde paç berýänsiň eşrete.
Tibalt adamymdan dyndarjak eken,
Şoň üçin adamym Tibalty ýykan.
Şeýdip, aman galan. Bary düz ýaly.
Aglamaýyn, gözýaşymy gizläýin.
Tibalta gynanýan. Ýöne bir sözüň
Hopukdyrýar meni, bilseň, ezizim.
«Tibalt öldi. Romeoňam sürgünde».
Diýen sözüň hiç çykmaýar serimden.
Meniň üçin mün Tibaltyň ölmünden
Şol «sürgünde» sözi elhençdir, bilseň.
Tibalt gutarypdyr. Boljagy boldy,
Oň üçin gam-gussa çekýänim belli.
Ýöne şol şumlugyň üstüne ýene
Öldi diýäýseler ataň ýa eneň,
Ýa ikisem birden öldi diýseler,

Diýarmyz jesetden doldy diýseler,
Şonda-da sen şol «sürgünde» diýeniň
Hemme zatdan beter örtändir meni.
Tibalt, atam-enem, Romeodyr men
Ýok bolýas diýmekdir şo sözüň, bilseň.
«Romeo sürgünde» diýmegiň özi —
Hesret ummanyna gark etmek bizi!
Atam-enem nirde? Belki, bilýänsiň?

Eneke

Tibalt neressäniň tutýalar ýasyn.
Ýanlarna barjakmy? Elteýin gitseň.

Julýetta

Ýok, enekäm. Goý, özleri aglaşsyn.
Romeoma peýdasy ýok gözýaşyň.
Bu ýüpuňi ýygşyryp goý bir ýerde.
Wah, ýüp! Sataşdym men çykgynsyz derde!
Senem, menem çäresi ýok bir bende,
Ikimiziň Romeomyz sürgünde.
«Tapsyn ýaryn gije şuňa dyrmaşyp»
Diýip işendirler, şeýle dälmi, ýüp?
Wah, sen getirleňde, şeýle hoşpälidiň,
Ýüzüm açylmanka, başyboş galdym.
Äkit muny... Gyşaraýyn, ýadadym.
Ajal geler, gelmese-de adamym.

Eneke

Ýeri, bolýa. Romeony getirin.
Köşeş, balam. Ony sana ýetirin.
Häzir gidýän. Agşama çen sabr eýle.
Buthanada bolýa. Gamlanma beýle.

Julýetta

Ogulhajadyna dak şu ýüzüгим,

Daň atmanka gelsin, ýolunda gözüm.
Gidýärler.

Ü Ç Ü N J I S A H N A

Lorenzo atanyň hüjresi.
Lorenzo ata gelyär.

Lorenzo ata

Romeo, bārik gel. Şormaňlaý balam!
Magşugyň gam boldy. Hesret — aýalyň.
Romeo gelyär.

Romeo

Atam, näme habar? Niçik höküm bar?
Ýene niçik bela maňa hyrydar?

Lorenzo ata

Sen mamla. Bar bela seň intizaryň.
Getirdim men permanyny knýazyň.

Romeo

«Gelmez ýola göndermeli!» diýdimi?

Lorenzo ata

Ýok, beýle däl. Geçirimli bu perman:
Ölüm däl, sürgüne höküm edilýäň.

Romeo

Rehm et, atam! Perman ölümdir, meger?
Aýralyk ajaldan has beter deger.
Agzama ýanymda «sürgün» sözünü.

Lorenzo ata

Diňle, terk etmeli sen Weronany,
Soňun görübiýris, sabyr eýle hany.

Romeo

Weronadan çykyp gidenden, gowsy,

Ibersinler meni sakar dowzaha.
Sürgüniň ýolumy, ajalyň ýoly —
Mana edil atyň gulagy ýaly.
Terk edenden diýaryny Julýettaň,
«Kes kelläm!» diýp, haýyş etsem jellatdan,
Şol maňa bähbitli, gudratly atam!

Lorenzo ata

Gadyrbilmez akmak! Etmegin hata!
Kanundan salyg alsañ, buýrugyň — ölüm.
Saňa rehm edilýä. Bozmagyn päliň.

Romeo

Mundan rehim bolmaz! Bu — bir jebirdir.
Julýettasyz dünýäm — maňa gabyrdyr.
It, syçan, saçakçy, her nejis jandar
Julýettamy görüp bilýär, haky bar.
Romeonyň welin haky ýok şoňa.
Nejasady mesgen eýlän siňekler
Özün Romeodan belentde saklar.
Sebäp, olar bakman dawa-jenjele,
Gonup bilýär ak pamyk deý ellere,
Gonup bilýär şirin-şeker leblere.
Romeonyň welin haky ýok şoňa.
Gel-gel, indi siňekçe-de bolmadym!
Senem gaýtam, diýýän «Gadyr bilmediň».
Beýhuda söz bilen güýmäp durandan,
Zäher ber, bir dyndar, oňat bor şonda.
Sürgün! Sürgün! Bu söz gelende dile,
Dowzahdakylaram turzar zenzele.
Ýeri onsoň diýseň mana «awara»,
Gelşermikän, atam, sen deý dindara?

Lorenzo ata

Wah, yşgyň bimary! Sözümi diňle.

Romeo

Ýene sürgün diýjeksiň sen, bilýän-le.

Lorenzo ata

Pelsepe diýlene öwürsek ýüzi,
Seň gamly küýleriň ödär öwezini.
Pelsepe ýaran bor sen sürgündekäň.

Romeo

Ýene sürgün? Aý, munyň-a däl, atam.
Sen aklyň Julýettaň tutmaz ornuny,
Üýtgetmez knýazyň beren emrini.
Onsoň pelsepänden peýda bormukan?

Lorenzo ata

Bimarlar gulakdan mahrum bor eken.

Romeo

Bimarlar — kerdirler, weliler — kördür.

Lorenzo ata

Gyssanmaly. Sabyr — Rahmana ýardyr.

Romeo

Derdiň ýokka, dertliň ýanda zeyrenme!
Bolan bolsaň men deý jahyl bir bende,
Söýseň Julýettany, nika gyýdyrsaň,
Bir sagatdan soňam adam öldürseň,
Sonam gussa batyp, sürgün edilseň,
Walla, meň deregme sen şeýle bolsaň,
Saçyň ýolup, el-aýakdan çykardyň,
Öz-özüň özüňi gabra dykardyň.

Gapy kakylýar

Lorenzo ata

Biri gelyär. Tiz bol, Romeo! Gizlen!

Romeo

Nämüçin? Meň bir wagt ykbalym çözen —

Gam galasy meni ykjam gizledi.

Gapy kakylýar

Lorenzo ata

Tiz bol, gizlensene, beýdip gyzma-da!

Gapy kakylýar

Kimsiň? Häzir barýan. — Bol, how! Geç beýläk.

Baý, keçjal ekeniň! Bolaýma heläk.

Gapy kakylýar

Barýan, barýan! Kimkä gyssanýan beýle?

Kimsiň? Saňa näme gerek, eý, bende?

Eneke (*sahnaň aňyrsyndan*).

Gapyňyz açsaňyz, onsoň aýdardyk.

Men — Julýettaň enekesi.

Lorenzo ata

Hoş gördük.

Eneke gelyär.

Eneke

Keramatly ata, aýdyň siz, nirde

Bikämiň adamsy Romeo?

Lorenzo ata

Bärde.

Hünübiryňan.

Eneke

Munuň gabat geläýşin!

Meň bikämem şeýle.

Lorenzo ata

Göwünleň nagsyn

Göwünler salarmyş.

Eneke

Edil şun ýaly.
Burlup ýatyr. Weý, bolşuňyz nähili?
Turuň, hanym, turuň! Ilden utanyň!
Siz erkek ahyryn.

Romeo

Wah, ene!

Eneke

Janym,
Beýhuda ah çekmek — ejizlik bolar.

Romeo

Julýettadan näme habar, jan enem?
Itiden beter ýigrenýändir ol meni?
Men onuň jan ýaly garyndaşynyň
Ganyna galdym-da. Gam degre-daşym.
Sagmy? Salamatmy? Nirde bu çakda?
Näme gürrüň edýär nikamyz hakda?

Eneke

Näme gürrüň edýär? Şol uwlap ýatyr.
Bir ýatýa, bir turýa. Edýän howatyr.
Bir «Romeo» diýýär, bir «Tibalt» diýýär,
Soň ýene ýykylýar hassaýy-bimar.

Romeo

Romeo!
Şo dälmi oň işin gören.
Şo dälmi Tibaltyň gül ömrün gyran.
Wah, nejis Romeo! Häzir men seni
Jähennem bazarna elin elteýin!
(Ýaragyny çykarýar.)

Lorenzo ata

Saklan, akmak, saklan! Gulak goý maňa:

Gözi ýaşly heleý diýerler saňa!
Gyzsaň, ýada salýaň wagşy haýwany.
Bir görseňem, erkeksypat keywany!
Ne ynsan, ne haýwan! Men saňa haýran.
Alladan ant içip, gelsem gönimden,
Walla, eden tamam çykmady senden.
Ýagşy, sen döküpsiň Tibaltyň ganyn,
Indem tabşyrmakçy Haka öz janyň.
Beýtseň, aýalyňam ölmezmi, hanym?
Garyndaş, dost-ýardan, örkümüz ýerden
Dynjak bolýaň. Näme ýamanlyk gördüň?
Olar seniň binýadyňdyr. Sen ony
Dargadaýsaň, pähim-paýhas söýgini
Ryswa edýän gözli köre dönersiň.
Öz malyndan özi binesip bolan
Bitiniýme bir süýthora dönersiň.
Häzirki bolşunda, seniň binýadyň
Eýlemi ýetmedik palçyk mysaly.
Häzirki bolşunda, seň söýgi oduň
Lebzini ýuwdanyň kasamy ýaly.
«Goran» diýip, bir emelsiz nökere
Ýarag berseň, abraýyňy döker ol.
Daş durawer beýle şermisarlykdan,
Bar-da, Julýettany dyndar horlukdan.
Tibalt senden dynjak bolup sürnükdir,
Sen ondan dynypsyň. Bagtyň çüwükdir.
Gör ahyr, seň eden işiň — ugruna,
Takdyryňdan närza bolýarsyň ýene!
Beýtme. Beýtseň, munuň soňy erbet bor.
Şu gije Julýettaň saňa garaşýar.
Bar-da, görüş, gürleş, köşeşdir ony,

Saklaw örmänkä-de bärlik gel göni.
Şeýtmeş, Mantuýa aşyp bilmersiň.
Ugrun tapyp, ýaraşdyrys jetleri,
Mantuýada boluber sen şoňa çen.
Barlyşsynlar. Onsoň seni getiris,
Şatlykdan, begençden ýüküň ýetiris.
Az wagtlyk aýralyk zym-zyýat bolar.
Eneke, şu gije öýňüzdäkiler
Irden ýatsyn, tabşyr şony bikäňe,
Gözäş diýlen uky goşar ukyňa.
Romeo barjakdyr, garaşsyn bikäň.

Eneke

Eý, Allam! Düşümmi ýa huşummykan?
Ne ajap gürrüňler! Ne ajap many!
Aýdaryn «geljek» diýp, aýdaryn, janym.

Romeo

«Käýinjiňe taýyn» diýbem aýt ene.

Eneke

Ol size ýüzügin iberdi, balam,
Barjak bolawerin gijä galaýman.
Gidýär

Romeo

Dünýä täze gelen ýaly boldum men.

Lorenzo ata

Bar. Işiň oň bolsun. Ýöne bilgin sen,
Ýa-ha saklaw örmezden oň gidersiň,
Ýa geýmiň çalşyryp, irden gidersiň.
Häzirlilikçe Mantuýada boluber.
Bärde işler kem-kem ýola goýular.
Özüm habar tutup duraryn senden,

Saglykda görşeli! Bar aman-esen!

Romeo

Ýanyňdan gidesim gelenok welin,
Nädeýin?! Garaşýar, garaşýar gelin.
Guş bolup uçýaryn, atam, hoş indi!
Gidýärler.

D Ö R D Ü N J I S A H N A

Kapulettiniň öýünde bir otag.
Kapuletti, Hanym Kapuletti, Paris dagy gelýär.

Kapuletti

Başa bela indi, graf, bilseňiz.
Gyzymyza sala salamzok heniz.
Tibalt barymyzy gussa batyrdy,
Kysmatdyr-da. Wagtam bir çene bardy.
Julýetta-da häzir azar bermäli.
Siz — bir oňat ýigit, ýagdaý bilýäňiz,
Ýogsam dagy, walla, ýatardym häli.

Paris

Häzir sawçylygyň wagty däl, bilýän.
Hanym, gyzyňyza menden köp salam.

Hanym Kapuletti

Aýdarnam, bilernem onuň hyýalyn.
Ýöne häzir teňdir görgüliň haly.

Kapuletti

Gyzyma belet men, ynanyň, Paris.
Ol size göwün biýr. Ugrun taparys.
Çykyp bilmez meň sözümden. Keywany,
Ýatmanka, ýanyna bar-da, sen ony
Şu gürrüňden habardar et, düşündir.

Çarşenbe... Ýogsamam, şun haýsy gündür?

Paris

Duşenbe.

Kapuletti

Duşenbe? Be-e, walla ond-a,
Ýetişmesek gerek geljek çarşenbä.
Bähilide diýeli. Aýt oňa şo gün
Parisiň oň bilen nikalaşjagyn.
Taýyn bolup duruň! Bolýamy şo gün?
Iki-üç adam besdir. Şowhun bolmasyn.
Ýogsam, ýakmaz gürrüň çykar, gep geler.
Iki-üç öýli bolup ýygnansak, bolar.
Bähлил bolýa gerek? Aýdyň ýáýdanman.

Paris

Bähлил häzir bolsa bolmýamy! Arman!

Kapuletti

Düşnükli. Gürleşdik. Siz indi gaýdyň.
Senem, bar, habar tut Julýetta taýdan.
Pugta tabşyr, taýyn bolup otursyn.
Bolýa, graf. Kim bar? Çyra getirsin!
Daňam golaýlapdyr. Aman-sag baryň!
Gidýärler.

B Ä Ş I N J I S A H N A

Julýettanyň otagy
Romeo bilen Julýetta.

Julýetta

Gitjekmi? Ir ahyr. Bizi bu mahal
Biynjalyk eden mollatorgaý däl.
Ýañky ses şeýdaýy-bilbiliň sesi,

Ol, anha, hol nar agajyň eýesi.
Gije mukam çalyan bilbil ol, janym!

Romeo

Ýok. Ol torgaý — buşlukçysy daňdanyň.
Daň saz berýär — lemmer bulut bezenýär.
Gijäniň şemleri kem-kemden sönýär.
Gara daglaň aňyrsyndan dogan Gün
Daraklygna basyp, galýar belende.
Ýaşajak bolsam-a, häzir gitmeli
Ýa-da galyp, janym pida etmeli,

Julýetta

O zolagy daň sazydyr öýtmegin,
O zolak Mantuýa barýançaň, seniň
Ýoluňa nur saçjak bir şamçyragyň
Şöhlesidir, bilseň, Romeo janym!
Dur-da entek! Nirä beýle howlugýaň?

Romeo

Goý, tutsunlar, goý, assynlar! Eý, şuglam!
Sen «gal» diýseň, men ikelläp galaryn.
Daň sazy däl, Aý şöhlesi — o zolak
Owaz ýok bilbiliň owazy ýalak.
Nirden ýatlap ýörün mollatorgaýy?!
Gidenimden, galsam — müň esse gowy.
Julýettam! Bir başa bardyr bir ölüm!
Entekler ir. Gürleşeli bir salym.

Julýetta

Ýok, beýtmäli! Bolmaz! Daň atýar, gyssan!
Torgaý dumly-duşy doldurdy sesden.
Gulagyňy deşjek oň jürrüldisi,
Wah, sen jürrüldiniň ezber ussasy!
Saýraňda, aşyklar derdeser çeker,

Seň gözüň gurbagaň gözünden beter.
Wah, gurbaga senden mün paý gowy-la!
Daň atyryp, salýaň bizi dowula.
Geldi aýrylyşjak wagtymyz biziň,
Gündogar gyzarýar, gyssan, ezizim.

Romeo

Gündogar ýagtylýar, ýolum garalýar.
Otaga Eneke gelýär.

Eneke

Julýetta!

Julýetta

Enekäm!

Eneke

Daň atyp gelýär.
Ejeň geljek. Esewanrak bolawer.
Gidýär.

Julýetta

Penjireden Gün girýär-de, bagt çykýar!

Romeo

Hoşlaşaly! Häzir men aşak bökýän.

Julýetta

Şeýdip ötäýtjekmi, guwanjym, genjim?
Bardygyň bildirgin. Egsilsin ünjim.
Sensiz men neneňsi geçirin günü?
Romeom, ýene-de görýänçäm seni,
Dönsem gerek sandan galan kempire.

Romeo

Ýat ýerlerde ýörkäm, duşsa howandar,
Bardygym bildirip, ýollaryn habar.

Julýetta

Nesip edip, ýene duşuşarmykak?

Romeo

Nesibe işidir. Şonda ikimiz
Ýatlarys şu çeken jebri-jepamyz.

Julýetta

Eý, Taňrym! Birhili gagşayar süňňüm!
Aşakdakaň, maňa erbet göründiň:
Lähede salynýan jeset mysaly,
Göwnüme, ýüzüňem ak esgi ýaly.

Romeo

Hesretidir ömrümüz gemirýän biziň,
Solgun-a, ezizim, seniňem ýüzüň.
Hoş wagtyň!
(Gidýär.)

Julýetta

Eý, ykbal, sen üýtgäp durýan
Bir zatmyşyň diýilýäni çynmykan?
Şeýle bol. Üýtgäp dur. Haýyşym senden,
Uzak wagtlyk aýrylmasyn ol menden.

Hanym Kapuletti (*sahnaň aňyrsyndan*)

Oýandyňmy, gyzym?

Julýetta

Kimkä, janlarym?
Wiý, eje-e? Senmidiň? Aň salmandyryn.
Ýatmadyňmy? Irläpsiň-le? Nä habar?

Hanym Kapuletti

Ýagdaýyň nähili?

Julýetta

Dünýäm daralýar.

Hanym Kapuletti

Henizem neressän çekýämiň ahyn?
Gözýaşdan peýda ýok, düşünýän ahyr —
Ölen gaýdyp gelmez aglamak bilen.
Besdir. Herki zadyň çeni bar, gyzym,
Çenden geçseň, beýnä azar biýr, gyzym.

Julýetta

Ýitgi uly. Nädeýin men aglaman?

Hanym Kapuletti

Bolanda-da, beýdip, özüň horlama.

Julýetta

Men öz peýwagtyma gözýaş dökýärim.

Hanym Kapuletti

Eýsem onda, çekmän Tibaltyň zaryn,
O deýýusyň diridigne ýanyamyň?

Julýetta

Kim deýýus?

Hanym Kapuletti

Romeo!

Julýetta (*kesä*).

Romeo. Deýýus.

Bu iki söz asla sygmaz bir ýere.

Wah, saldyň kalbyma sen bitmez ýara!

Hanym Kapuletti

O diri gezip ýör. Şo ýakýar seni.

Julýetta

Hawa. Ýöne bolsa-da ol her ýerde,
Tibaltyň aryny salaryn ýerne.

Hanym Kapuletti

Arkaýyn bol. Köýdürmeris arymyz.
Mantuýadamysyn o gandarymyz.

Ýollap birin haramzadaň ýanyna,
Awy gatdyraryn aşu-nanyna.
Alarys nejisden Tibaltyň hunun,
Ana şonda seňňem ynjarlar janyň.

Julýetta

Romeo elime düşýänçä, eje,
Bilip goý, çynymdyr ynjalmajagym.
Ibermäge adam tapsaňyz bolar,
Romeo awysyn özümden alar.
Şeýle bir zäheri ýasaryn weli,
Nädersiň hiç zada ýetmese eli!
Gagşaberýän şonuň ady tutulsa,
Ilerdim boýnundan ýanymda bolsa,
Ýerne düşsün diýip, Tibaltyň gany,
Elim bilen bogup öldirdim ony!

Hanym Kapuletti

Ýasa-da goý. Adam taparyn özüm.
Indem bir hoş habar — diňleseň, gyzym.

Julýetta

Hoş habar gowy zat şuň ýaly wagtda,
Hawa, nämedir ol? Eje jan, aýt-da.

Hanym Kapuletti

Kakaň bende edip seniň aladaň,
«Ýasdan çyksyn, açylsyn — diýp — ýañadan»,
Toý tutmakçy. Gyzym, senem şaýlan-da.
«Toý bilen ýas deň gelermiş» diýlen-dä.

Julýetta

Toý — oňat zat. Haçan onsoň toý günü?

Hanym Kapuletti

Bähilide, köşegim. Bähilide seni

Hyrydaryň Paris nikalaşmaga
Indejekdir keramatly buthana,
Keramatly Pýotr buthanasyna.

Julýetta

Gudratly Pýotrdan ant içýän, eje!
Nikalaşman Paris bilen hiç haçan!
Bu nä gyssanmaçlyk! Ömrümde ony
Görmedik halyma, indeýär meni.
Minnetdar men! Kakama-da aýt şuny.
Entek ýaş men. Ýöne bolsa oň çyny,
Parise garanda, Romeo maňa
Müň esse gowudyr, çykaryn şoňa.

Hanym Kapuletti

Hanha özi gelyä. Aýdyber özüň.
Görelä. Özem bir eşitsin sözüň.
Kapuletti bilen Eneke gelyär.

Kapuletti

Oty çyg basarmyş kuýaş batanda,
Çabga guýdy Tibaltymyz ötende.
Ýene-de çabgamy? Şindem gözýaşmy?
Çepiksi bolsa-da, diýseň berdaşly,
Gözýaş tolkunlary ýeňmändir muny,
Ýada salyp gaýda galan gämini,
Jeň gurýar deňizden etmän elheder.
Işler niçik? Ýeri, onsoň, keýwany,
Gürrüňden habardar etdiňmi muny?

Hanym Kapuletti

Aýtdym welin, diýýämiňem diýmedi.
«Minnetdar men» diýdi. Gulak goýmady.

Kapuletti

Nä-äme? Näme diýdi? «Gulak goýmady?»

«Minnetdar men» diýdi? Ä-hä, şeýlemi?
Diýmek, bu hormata düşünmändir-dä?
Bizden kän sarpaly, döwletli ýigde
Guwanman, şeýdýänmi? Wah, garnyn ýar-da!

Julýetta

Guwanman! Minnetdar aýdanyň üçin.
Guwanjy bolarmy, heýem, ýigrenjiň?
Azap çekensiňiz, düşünyän oňa.

Kapuletti

Görüň ahyr! Ýeri, düşün-dä muňa!
Bir görseň «düşünyän», «minnetdar» diýýä,
Bir görseň, «guwanman», «ýigrenç bar» diýýä.
Ejeň gursun! Dogman geçen dars daban!
«Ýigrenjiňem» bilmen, «minnetdaryňam»!
Bähliil günü goýup hytdy-pytdyny,
Paris bilen bararsyň sen buthana.
Barmasaň, tanaply elterin seni,
Mergi degen haram ganjyk diýsäni!
Gör-le bolan bolşun!

Hanym Kapuletti

Kakasy! Toba!

Julýetta

Kaka! Çöke düşüp, ýalbarýan saňa,
Birje söz aýtmaga rugsat ber maňa!

Kapuletti

Barysy düşnükli. Çykmasyn demiň
Bählilde buthana barmasaň göni,
Dolanyp garaňy görmesin gözüm!
Sem bol! Wah, bar belañ körügi — özüm.
«Ýeke çagam» diýip, lälilik saklagyn!
Şeýtseň, ynha, ahyr aljak aklygyň!
Häk, haramy!

Eneke

Toba! Gül ýaly çaga
Beý diýmäge neneň diliňiz barýa?!

Kapuletti

Indi senem öwüt berjek bolýamyň?
Bar, git, buşla munda näme bolýanyň!

Eneke

Men gepçi däldirin.

Kapuletti

Bar, Alla ýaryň!

Eneke

Gepletjegem däl-ow?

Kapuletti

Saňa diýýärim,
Goňşularda, arpa suwnuň başynda
Ur gybatyň! Seň meýhanaň ýok munda!

Hanym Kapuletti

Gyzybermesene

Kapuletti

Aşypdyr aňkam!
Myhmanmy, öýdemi, ýolda barýakam,
Men şunuň azaryň, şunuň derdin çekdim,
Niýetim — abraý bilen ýerleşdirmekdi.
Ahyram duşanda bir abraýly ýer —
Ýigidiň näýbaşy, baý hem görmegeý,
Edebiň öýjügi, bir asylzada,
Gör ahyr diýýänin bu haramzadaň:
«Göwnämok! Bagyşlaň! Entek ýaş başym»...
Göwnäňokmy? Onda saýla-da goşuň,
Gümün çek şu ýerden! Açyk dört ýanyň.
Gaýdyp seni men şu öýde görmäýin!

Bilip goý, sözümdе durýandyryn men.
Iki gün pursat bar, ýat-tur, pikirlen,
Gyzym boljak bolsaň, ýykmarsyň sözüм,
«Ýok» diýseňem, onda günüň gör özüň.
Gedaý gez, haram öl, näm bolsaň, şо bol.
Meňka «däl» diýdigiň — men seň ataň däl.
Gürrüň şeýle. Oýlan. Mazaly oýlan.
Gidýär.

Julýetta

Heý, rehmiň inmezmi maňa, jan Allam?
Goýduň men betbagty elim serdirip.
Eje! Kowmaň meni şermysar edip!
Bir aý... Ýa bir hepde puryja beriň,
Ýa Tibaltyň huzuryна gönderiň!

Hanym Kapuletti

Puryja ýok. Bes et. Ýañkalaşmaly.
Galan zadyň bary özüňe bagly.
Gidýär.

Julýetta

Eý, toba! Enekäm! Indi näderkäm?
Näderkäm nikaly adamym barkan?
Nikaly adamym sag gezip ýörkä,
Lebzim ýuwdup, dänäýmeli bormuka?
Zalym pelek! Neçün ýüpsüz bagladyň?
Zynjyrdan boşanan it deý daladyň!
Enekäm, aýtsana! Heý, bu alajyň
Alajy bolmazmy?

Eneke

Bolar alajy.
Romeo sürgünde. Sen diýp bu ýere

Gelibilmez, bogny ysmaz, çekiner.
Şoň üçinem,razy bolaý Parise.
Romeoň müňüsi oňa taý gelse,
Aýdanyň bereýin. Oň her bakyşam
Bir ýigde taý gelýär. Sen şeýle kişä
Ýoldaş bolsaň, çykar öňkiň ýadyňdan.
Romeoň, gör, nirelerde entäp ýör,
Onsoň oň merhumdan näme parhy bar?

Julýetta

Seň gara çynyňmy?

Eneke

Çypbakaý çynym.

Julýetta

Omyň!

Eneke

Näme?

Julýetta

Toba getirdiň meni.

Aşak düş-de, ejeme aýt, enekäm:

Toba etjek baryp Loresonyňka.

Kakam mamla eken. Men bilmändirin.

Eneke

Ynha munyň bolýa! Häzir aýdaryň.

(Gidýär.)

Julýetta

Gör, nirede bar belanyň körügi.

Alahöwren alyp ýatyr törümi!

Romeony arşa çykaran zyban

Indi ony har edip dur gaýgyrman.

«Biygrar bol» diýýär maňa bu tüki.

Munyň bolmaz! Güm bol, üflis Eneke!

Lorenzo tapmasa sypmanyň tärin,
Jähennemiň ýolun özüm agtaryn.
(Gidýär)

DÖRDÜNJI PERDE

BIRINJI SAHNA

Lorenzo atanyň hüjresi.
Lorenzo ata bilen Paris gelyär.

Lorenzo ata

Bählile çen wagt-a juda az eken.

Paris

Gaýnym Kapuletti gyssanýar gaty,
Bolýar maňa şonuň bellän möhleti.

Lorenzo ata

Bilip bildiňizmi hyýalyn gyzyň?
Çöpi bolaýmasa şu işiňiziň?

Paris

Ol mydam Tibaltyň tutýar matamyn,
Şoň üçin gürleşmäň tapmadym tabyn.
Sygşanok bir ýere ýas bile söýgi,
Ýöne, durmuş gursa, egsiler gaýgy,
Diýip, Kapulettiň gelen karary.
Şeýdilse, gözýaşam kepäýjek ýaly.
Hesret, gözýaş bendesini çökerýä,
Ne ýatyryýa, ne bir ynjalyk berýä.
Şo sebäpden işiň gyssag bolýany.

Lorenzo ata (*kesä*).

Wah, garabagt! (*Bagtly*.)

Anha, özem gelyä-le.
Julýetta gelyär.

Paris

Mahytaban gelnim! Hoş gördük, gelin!

Julýetta

Nirden gelniňizmiş?! Edepli boluň.

Paris

Bähililde meň gelnim borsuňyz, läläm.

Julýetta

Ony bir Hak biler!

Lorenzo ata

Hak aýdyaň, balam.

Paris

Doga okaň, kem-kem giňeler göwün.

Julýetta

Size-de bir ýany dahylly onuň.

Paris

Gözýaş gursun! Ýüz-gözüňiz ýellenen.

Julýetta

Wah, öňdenem oňly haýran däl-le men.

Paris

Galat aýdyp, gül meňziňiz har etmäň.

Julýetta

Men özüm öz ýüzüm şermysar etmen,
Sebäp, ol meň ýüzüm, men oň eýesi.

Paris

Menem bir eýesi. Harlamaň ony.

Julýetta

Belkäm, şoň üçinem harlaýandyryn. —
Atam! Belkäm, häzir wagtyňyz bolar?
Ýa geläýeyinmi agşamaralar?

Lorenzo ata

Ýok, ýok häzir. Häzir meniň wagtym bar. —
Biz ikimiz doga kyljak, gadyrdan.

Paris

Doga päsgel bermek gabahat bolar!
Julýetta, bähliilde sizi tapaýyn,
Häzir bolsa, rugsat beriň, öpeýin.
(Gidyär.)

Julýetta

Ýap gapyny. Agla senem meň bile.
Işim gaýtdy! Barysy puç boldy-la!

Lorenzo ata

Eşitdim, Julýetta. Barysyn bilýän.
Ýeri, indi saňa näme diýsemkäm?
Bähliilde graf bilen nikalaşmaly.
Yza süýşürmegem boljak däl ýaly.

Julýetta

Alajyn tapmasaň, gynama meni.
Goýma-da külpetli synaga meni,
Bir delil et, eden günäm dökülsin,
Gyssansam, ýaranym şu hanjar bolsun.
Alla nazar saldy, sen birikdirdiň.
Men Romeonyňky. Indem kimde-kim
Aljak bolsa owal alnan ýüregim,
Men ýüregmiň ähli taryn üzerin.
Öz ömründe köpi gören kişi sen,
Çözmänmidiň meňki ýaly işi sen?
O bolmasa, dost tutunan hanjarym
Hak iş üçin kükregimden sanjaryn.
Takygyn aýt gürrüňiňi süýndürmän,
Ýa öleýin, ýa ber döwletli döwran.

Lorenzo ata

Saklan, gyzym. Ataň bir ýol tapyly.
Ýöne o ýol diýseň howply-hatarly.
Şindiki howpuňam taý gelmez oňa.
«Grafa çykandan, ölenim gowy»
Diýäýdiňmi gyzym, ýaňy sen maňa?
Ulansak biz ölüm ýaly bir zady,
Dep edip bor şu mahalky haýhady.
Bir derman bereýin. Gorkmagyn ýöne.

Julýetta

«Gelnim» diýdirenden ýaňky maýmyna,
Minaradan özüm oklanym gowy,
Galtamanlar, ýylan-içýanlar bilen,
Aýy bilen dostluk saklanym gowy.
Toý tutup, şoň bilen bile ýatandan,
Öliň gapdalynda süýnenim gowy.
Ýa-da taýyn göre girenim gowy.
Öňler eşden badym, essim aýylýan
Bu elhenç zatlara men boýun bolýan.
Romea lebzimden dänmesem bolýa.

Lorenzo ata

Onda häzir öýňüze bar arkaýyn.
Kakaňa diý: «Kaka, men toýa taýyn».
Şahdaçyk bol... Hawa... Ertir çarşenbe.
Ertir bir özün ýat. Enekän şonda
Aşak düşsün. Ýanyň alyp durmasyn.
Ýatmazdan öň şu gutynyň agzyn aç,
Içindäki dermanyňam baryn iç.
Şonda birden süňňüň gowşar, üşärsiň,
Ganyň doňup başlar, tapdan düşärsiň.
Dirilikden nyşan galmaz göwrände,

Dem alman, ölen deý bolarsyň şonda.
Ap-ak esgä döner nurana meñziň,
Merhumyň gözi deý ýumular gözüň.
Onsoň gatap galar eliň-aýagyň,
Garaz, öli ýaly bolar ýagdaýyň.
Kyrk iki sagatlap ýatarsyň şeýdip,
Soňam oýanarsyň heziller edip,
Süňňüň ýeňlär, diýseň keýpiň çag bolar.
Ertir gelse, Paris seni soraglap,
Öli tapar. Onsoň dessura görä,
Gadym kümmedinde Kapulettileň
Jaýlarlar gapaksyz tabytda seni.
Romeony çagyrdaryn onýança,
Bararys kümmede sen oýanýançaň.
Onsoň bile gidersiňiz şo gije.
Gorkmasaň şo zatdan, bulaşdyrmasaň,
Ynha ataň edip biljek alajy.

Julýetta

Ber gutyny! Etme gorkyň gürrüňin.

Lorenzo ata

Me, al Menem elin hat ýazyp şu gün,
Ýollaýyn Mantuýa birinden ony.
Mert bol! Diýrler muňa merdiň meýdany!

Julýetta

Susaryn söýgimden şeýle mertligi.
Hoş, atam. Sargydyň ýerne ýetdi bil.
(Gidýärler.)

I K I N J I S A H N A

Kapulettileriň öýündäki giň otag.
Kapuletti, Hanym Kapuletti, Eneke, iki hyzmatkär gelýär.

Kapuletti

Kagyзда ýazlanlaň barysy gelsin!
Birinji hyzmatkär gidýär.

Ýigrimi aşpezi tiz tapyp gel sen.

Ikinji hyzmatkär. Oň aladasyny etmäň. Meň özüm görerin, olar barmaklaryny ýalaýalarmy, ýok?

Kapuletti. O nämä gerek?

Ikinji hyzmatkär. Öz barmagyny ýalamayan aşpezden aşpez bolmaz. Ynha şeýdip.

Kapuletti. Ýeri, bolýa. Işiň bilen bol.

Ikinji hyzmatkär gidýär.

Alada-ha ýetik boljak bu günler.
Lorensoňka oň gideni çynmy bir?

Eneke

Hawa, hawa, çyn. Gitdi.

Kapuletti

Hetden aşýan, kesir gyzjagaz, seni,
Belki ýola salar dana ruhany.

Julýetta gelýär.

Eneke

Ynha doga kylyp, gülüp geldi bu.

Kapuletti

Ýeri, keçjal! Nirä ýitirim bolduň?

Julýetta

Gowsy, sora meniň nirden gelenim!
Diýipdirin sana diýip bilenim.
Gaty berk käýedi Lorenzo ata,
Diýdi: «Ötüňç sora, edipsiň hata».
Kaka jan, öt günäm! Asy men, asy,
Gaýdyp şeýtsem, et sen il masgarasy.

Kapuletti

Haýal etmän, grafa aýtmaly muny.
Birigün däl-de, ertir bolsun toý günü.

Julýetta

Buthanada grafy gördüm men ýaňy.
Başardykdan saklap edep-ekramy,
Mylakatly söhbet etdim oň bile.

Kapuletti

Berekella! Öňden şeýle bolmal-a.
Tur, gyzym. Graflara giden boldumy?
Graflara gitsinler diýdim-ä ýaňy.
Paýhasyň öýi-laý dana ruhany!
Şoň üçinem il-gün sylaýar ony.

Julýetta

Ýör, enekäm. Ertir geýiner ýaly,
Toý geýminden oňatlaryn saýlaly.

Hanym Kapuletti

Ertir däl, bähililde geýiner ýaly.
Entek oňa wagt bar.

Kapuletti

Eneke, çuslan.
Kem bolmasa gerek ertir toý tutsam.
Julýetta bilen Eneke gidýär.

Hanym Kapuletti

Taýynlyk görmäge ýetişmeris biz.

Gijäň içi!

Kapuletti

Gorkma, kömek ederis.

«Häh» diýsek, «mäh» bolar, görersiň ine.

Bar, seret Julýettaň toý lybasyna.

Men bolsam aşakda seň ýerňe galjak.

Oglanlar, tiz boluň! — Ýer ýuwdan deýin.

Dargapdyrlar. Parisiňkä gideýin.

«Toý günü — ertir» diýp, aýdaýyn oňa.

Göwnetdik keçjaly. Işler oňuna.

(Gidýärler.)

Ü Ç Ü N J I S A H N A

Julýettanyň otagy.

Julýetta bilen eneke gelýär.

Julýetta

Şu köýnek — iň gowsy. Ýöne, eneke,

Goýmaly şu gije sen meni ýeke.

Toýdan öň mazaly dürsäýin demim.

Gör, näçe günä bar kalbymda meniň,

Şol günälem üçin toba edeýin.

Hanym Kapuletti gelýär.

Hanym Kapuletti

Saýlaşdyrdyňyzmy? Kömek gerekmi?

Julýetta

Ýok, eje jan. Ertir üçin gerekni

Saýladyk. Oňlarmyň bir zat diýäýsem —

Oňat boljak meni ýeke goýaýsaň.

Eneke-de saňa kömek biýr, eje.

Hysyrdyňyz ýetse gerek bu gije.

Hanym Kapuletti

Gijän rahat bolsun. Ýat-da, dynjyň al.

Ýagdaýyň bilýän men.

Hanym Kapuletti bilen Eneke gidýär.

Julýetta

Bor, eje. Sag bol.

Alla bilsin, görşermikäk indi biz...

Çigrek howa gurşap aldy süňňümi.

Ganym doňup barýar. Waý, men eýmenýän!

Gel diýsem olara... Daralýar dünýäm.

Eneke!.. Ýok, bärde işi ýok onuň.

Oýunçysy bir bolmaly bu oýnuň.

Hany guty?

Birden bu dermanam ýöremän dursa?

Onda ertir çykmary-da Parise?

Ýok, ynha goragym. Hanjar, höwrüm bol!

(Hanjary düşegiň üstünde goýýar.)

Bu-da awy bolsa? Sebäp Lorensoň,

Nika gyýsa, aýan boljak bar syry.

Ölsem welin, bilinjek däl oň meni

Romeo jan bilen birikdireni.

Öz-ä şeýle... Ýok, ýok. Bolmaz beýle zat!

Şu çaka çen ol biz üçin keramat.

Oýanaýsam Romeo jan gelmänkä?

Ana, şol aýylganç! Näderkäm şonda?

Demigip ölmenmi gabryň içinde,

Howandarym gelip, halas edinçä?

Bar, demikmändirin, direm ekenim,

Şonda berin gorkman saklanarmykam?

Dumly-duşun — ölüleriň şalygy,
Tümlük bilen elhençligiň baýlygy.
Ýüzlere ýyl owal gömlen eždatlar
Aşagynda üýşmek süňk bolar ýatar.
Ýap-ýaňy jaýlanan Tibaltam bardyr,
Oň jesedem eýýäm çüýräp ugrandyr.
Kāmahal, köneleň aýdyşna görä,
Öli gije görden çykýarmyşam-a?
Şeýle ýerde neneň saklanyp bolar?
Birden wagtyndan oň oýansam eger,
Çüýrän jesetleriň elhenç porsusy,
Nadara ölüleň aýylganç sesi,
Şol sesi eşdenleň hemmesi ýaly,
Etmezmi bada-bat meni hem dāli?
Owranýan süňklere direnip galsam,
Tibaltyň kepenin sypyryp alsam,
Soňam jyrrym-jyrrym etsem, nādip bor?
Eždadyň injigin goparyp, onsoň
Öz kellāmi mynjyratsam, nādip bor?
Seret, seret! Anha görünýär daýym.
Meger, Romeony gözleýär zalym.
Özem çirkin sesin edip gygyrýar,
«Kim garnym ýarmaga het etdi?» diýýär.
Saklan, Tibalt! Seň ýanyňa barýaryn.
Seň saglygyň üçin, Romeo janym!
(Tutynyň aňyrsynda düşege ýykylýar.)

D Ö R D Ü N J I S A H N A

Kapulettiniň öýündäki uly otag.
Hanym Kapuletti bilen Eneke gelýär.

Hanym Kapuletti

Açar al-da, köpelt süýji zatlary.

Eneke

Gaplara beýidir hurma atmaly.
Kapuletti gelýär.

Kapuletti

Bolsañyz-laň! Eýýäm daň atyp gelýär.
Anha, buthananyň jaňy kakylýar.
Aşhana bar. Zat gaýgyрма. Dök baryn.

Hanym Kapuletti

Heleýleň işine goşulma. Gutar!
Bar, ýat! Ýogsam, ýene çakyzaň tutar.

Kapuletti

Gijelerne kän entäpdim owallar,
Şu gije-de şony ýatlaýsam bolar.

Hanym Kapuletti

Selpäýjeksiň welin gyzlaň yzynda,
Besdir, goja, oňa ýol bermen indi.
Hanym Kapuletti bilen Eneke gidýär.

Kapuletti

Gör-le muny! Gabanýar-ow!
Üç-dört hyzmatkär gelýär. Olar odun, çiş, sebet getirýär.

Dur hany.
Munyň näme?

Birinji hyzmatkär

Bu — aşpeziň sorany.
Özümem bilemok!

Kapuletti

Bolýa, bar hany!
Birinji hyzmatkär gidýär.

Mundan odun bolmaz! Gurany ýokmy?
Pýotrdan sorap gör, ol bilenokmy?

Ikinji hyzmatkär

Pýotr nämä gerek? Kellämiz bar-a,
Çyg oduny, gurusyny saýgara.

Kapuletti

Bah, muň ýeserdigin! «Kellämiz bar-a».
Goýjak zaňňar bar kelläni haýrana.
Ikinji hyzmatkär gidýär.

Baý-bo-ow! Gün dogupdyr! Ynha hä diýmän,
Paris geler. Sazçylarmy bu gelýän?
Edil özi.
Sahnaň aňyrsyndan saz eşidilýär.

Aý, keywany, Eneke!
Dykylan ýalydyr gulagna keçe!
Eneke gelýär.

Oýar Julýettany. Tiz bol. Geýindir.
Güymäýin Parisi. Eglenme, ýüwür!
Giýew gelýä. Tiz bol diýýän men saňa!
Giýew gelýä. Düşünýämiň, häý, mahaw!
(Gidýär)

B Ä Ş I N J I S A H N A

Julýettanyň otagy.

Eneke gelyär.

Eneke

Turaweri, bikäm! Bikäm, turawer!
Gün guşluga galdy! Tur, gyz, aýyp bor!
Oýadyram weli, gör, garagoly,
Ses bermedik bolýa! Dur sen bakaly!
Ýeri, bolýa. Wagtyň barka, ýat, balam.
Soň-a elin degmez, ýatjak bolsaňam.
Graf seni ýatyrmaz. Eýsem-de bolsa,
Turzaýyn men muny. Tur, gyz, Julýetta!
Tur, ukudan açyl. Aýyp bor beýtseň —
Graf gelende, beýdip çäşerip ýatsaň.
Ol-a näme... Gaýtam muňa begener.
(Tutyny syrýar.)

Geýnenem ýaly-la? Turup, ýene-de
Ýatyberdimikä? Munyň-a bolmaz!
Bikäm! Bikäm!.. Bu nä boluş?.. Jan Allam!..
Ýeteweriň!.. Bärük!.. Ölüpdür bikäm!
Nätädiň muny, Taňrym! Neneň ederkäm!
Ölläýin bogazym! Wah, Hudaý tutdy!
Hanym Kapuletti gelyär.

Hanym Kapuletti

Galmagalyň näme?

Eneke

Bagtymyz ýatdy!

Hanym Kapuletti

Näm bolupdyr?

Eneke

Ana görüň! Eý, Taňrym!..

Hanym Kapuletti

Waý, balam! Näm boldy? Waý, gara bagrym!

Açsana gözüňi! Waý, men guraýyn!

Ýetiň! Kömek ediň!

(Kapuletti gelýär.)

Kapuletti

Bolşuňyz gursun!

Giýew geldi. Ýeri, näm işläp dursuň?

Eneke

Waý, Julýettam! Bizden arany açdy!

Hanym Kapuletti

Julýettam! Waý, il-gün! Çyragym öçdi!

Kapuletti

Nä-äme? Náme diýdiň? Çekiliň hany!

Buz ýaly bolupdyr eli-aýagy.

Eý, Taňrym! Bireýýäm jan beripdir bu!

Wah, meň çöken bagtym! Nätdigiň boldy?

Ömrümiň gunçasy açylman soldy!

Eneke

Waý, hazan öwsdi-le!

Hanym Kapuletti

Waý, balam! Ba-alam!

Kapuletti

Birehim Ezraýyl, nädäýdiň muny?

Hesret girdabyna sokduň-la meni!

Lorenzo ata, Paris, sazandalar gelýärler.

Lorenzo ata

Gyz taýynmy? Biz buthana gitmeli.

Kapuletti

Gider weli, bärlik gaýdyp gelmez ol.

Oglum, size nika gyýylmazdan öň

Gelinligiň peýmanasy dolupdyr!

Nika ýerne jynazasy galypdyr.

Nesibesi eken ol gara ýeriň.

Ýer — meniň giýewim, mirasdüşerim.

Hany-manym, barym gara ýeriňki,

Menem gara ýere girerin indi.

Paris

Sabyrsyz-takatsyz garaşan günüm

Nur çaymak ýerine eçildi tümün!

Hanym Kapuletti

Lagnat siňen, öýi köýen gara gün!

Söndürdiň çyragym, gapdyň garagym!

Hiý, barmyka senden bet gzn dünýäde!

Bar umyt-mydarým, ömrüm, binýadym,

Ýeke-ýalňyz gyzym, göwnümiň şadyn —

Şonam gaýgyrmadyň! Wah, zalym! Za-alyım!

Eneke

Eý, Taňrym! Ne güni saldyň başyma!

Lagnatly gün! Awy gatdyň aşyma!

Lagnatdan ýasalyp, lagnat paýladyň!

Lagnata busulyp, keýpiň çagladyň!

Paris

Aldandym, ýandym men, çökdüm men lüýge!

Ajal! Namartladyň, gurduň bet hile,

Dünderdiň sen bagtdan doly golçamy!

Soldurdyň sen açylmadyk gunçamy!

Kapuletti

Ryswa boldum, tutdum ölüm pellesin.
Bigäneler neneň horram bolmasyn?!
Toý tutjakdym. Ýas tutmaly boldum men.
Çagam däl, janym — bu. Indi bildim men.
Ýatyr ynha dag inderip egnimden.
Gömäýmeli jansyz göwrä döndüm men.

Lorenzo ata

Ejap ediň! Ýuwaş! Muň ýaly ýerde
Gözýaşdan peýda ýok. Julýetta bende
Haktagala gerek bolupdyr. Indi
Bu biçäre Hakyň ygtyýarynda.
Sowmaňsoňyz mundan ajalyň tirin,
Indi bolmaly bu jennetiň hüýri.
«Jennet ýaly gün berewer balama»
Diýip, ýalbardyňyz Kadyr-Möwlama.
Ýeri, indi nämä eňreýärsiňiz?
Jennet içre döwran sürer gyzyňyz.
Jennete barjagna begenmeseňiz,
Kän bir gowy görmänsiňiz muny siz.
Siz ahyry muňa çensiz bagt diläň.
Ir ölýändir çendenaşa bagtlylar.
Ah-wahy goýalyň. Dessury tutup,
Gül beden bendäni gül bilen örtüp,
Elteliň buthana nika lybasly.
Elbet ki, ejizlik ynsana ýardyr,
Ýöne pähim-paýhas baryndan zordur.

Kapuletti

Toýa diýip taýyn eden zadymyz
Ýaratmaly bolduk indi ýasa biz.
Hoş sazyň deregne eşderis indi

Buthana horunyň, jaňlaň sesini.
Düşek aşy bolar toý tagamlary,
Tabyda bezeg bor toý çemenleri.
Bar zadymyz çepbesine çöwrüldi!

Lorenzo ata

Ugralyň. Adamlar, indi wagt boldy.
Hanym, graf, boluň hany, tiz boluň.
Biçäräni indi öwlüýä elteliň.
Gazabyna tutaýmasyn Hak-pena.
Artyk gözýaş döküp, gazanmaň günä.
Kapuletti, Hanym Kapuletti, Paris, ruhany dagy gidýär.

Birinji sazanda. Sazymyzy gabymyza salyp, öýli-
öýümize ötäýtmeli-dä.

Eneke

Hawa, köşek, hawa, gaýdyberiň siz.
Sizsizem bu taýda ýetik derdimiz!
Gidýär.

Birinji sazanda. Derdiňizem derdiňizdir welin, ras,
çağyrdyňyzmy, tölemel-ä borsuňyz.

Pýotr gelýär.

Pýotr. Sazandalar! A-how, sazandalar! Aýak oýnuny
çalyň! Meň göwnümden turjagyňyz çynyňyz bolsa, aýak
oýnuny çalyň.

Birinji sazanda. O näm üçin aýak oýnuny?

Pýotr. Sebäbi, hesretten ýaňa ýüregim ýarylyp barýa.
Haýyş edýän, aýak oýnuny çalsaňyz-laň! Şowhunlyrak bir
zady. Men pakyryň bir göwnüni açyň.

Birinji sazanda. Aýak oýnam bolmaz, beýlekem. «Saz
çalmaly däl» diýdiler.

Pýotr. Çaljak däl-da onda?

Birinji sazanda. Ýok.

Pýotr. Çalman, bökersiňizem!

Birinji sazanda. Bagyşlaň, o nähili beýle?

Pýotr. Nähilisi şol. Ynha men size ornuňzyň nirededigini görkezerin welin, şonda biläyersiňiz, zok-zokçy zibiller!

Birinji sazanda. Siz özüňiz aşhana barýan ýoluňyzdan azaşan bolaýmaň?

Pýotr. Aşhana barýan ýoldan? Ynha men siziň ýagyrynyňyzda aşhana barýan bir ýol ýasaryn welin, nädersiň, zoguldy jygylda öwrüläýse!

Ikinji sazanda. Ýygnaň gamaňzy! Akyllly-başly adamlar diňe söz uruşdyrýandyrlar.

Pýotr. Ä-hä, şeý diýseňiz-le! Bolýa! Onda ahmal bolmaň! Men sizi ýaňsy bilen ýaplaryn. Diňläň-de, jogap beriň:

«Dilende kalbymy gam-gussa bary,
Ýansam, başa barman arzuwym-niýetim,
Diňe sazyň kümüş zyrňyldylary...»

Nämüçin «kümüş»? Nämüçin «diňe sazyň kümüş zyrňyldylary» bolýa? Hany aýt-da, Simon Göle Kirşi?

Birinji sazanda. Sebäp diýseň, kümüşüň ýakymly owazy bolýar.

Pýotr. Berekella! Sen nämedir öýdýäň, Gýu Geçi Gassap?

Ikinji sazanda. Nämüçin «kümüş» diýýäň dälmi? Sebäbi, saz çalaňda, kümüş pul berýärler.

Pýotr. Berekella! A sen nämedir öýdýäň, Ýaşka Jykjyk?

Üçünji sazanda. Alla kessin, bilemok.

Pýotr. Bagyşla, men ýazykly. Men seň aýdymçydygyňy bilmändirin. Hiç haýsyňyz bilmediňiz. «Diňe sazyň kümüş zyrňyldylary» diýilmeginiň sebäbi, saz çalana gyzył pul berenoklar.

«Diňe sazyň kümüş zyrňyldylary
Ýom-ýok edäýer meň ähli hesretim».
Gidýär.

Birinji sazanda. Ýañkyňky näm-aýt, gökden düşen ýaly!

Ikinji sazanda. Aý, gümüne gitsinlaý, Jek! Ýör, bufete
baraly. Yşykçylar geler welin, garbak-gurbak edineris.

Gidýärler.

BÄŞINJI PERDE

B I R I N J I S A H N A

Mantuýa. Köçe.

Romeo gelýär.

Romeo

Düýsem bir gowy zat. Ynansaň düýşe,
Teselli berýär ol saňa hemişe.
Düýş görsem, uzyn gün keýpim kök bolýar,
Jana şypa berýän gudratly güýçler
Meni arşa alyp çykan dek bolýar.
Gelnim gelýärmişin agşam düýşümde,
Menem — öli. Ölem bolsam huşumda.
Alýa welin menden gyzgyn posany,
Direlýän-de, bolýan dünýäň soltany.
Düýşünde-de şeydip, hemaýat berse,
Yşk diýilýän, dogrudanam, bar eýse!
Ökjesi jyňnyrdaýan ädikli Baltazar gelýär.

Hä-ä, Baltazar! Weronadan nä habar?
Lorensodan maňa näme habar bar?

Öýňüz, biziňkiler sag-salamatmy?
Aýdyp otur. Niçik Julýettaň haly?
Şol salamat bolsa, düzdür galany.

Baltazar

Bar gep şonda. Onuň gaýgysyn etmäň.
Dünýäň azabyndan dyndy Julýetta.
Rowana boldy ol jennete sary.
Jaýlananny görüp, eňdim men bári,
Bu ýagdaýy size habar bermäge.
Beýle habar üçin ýazgarmaň meni,
Bolan işi aýtman durup bilmerin.

Romeo

Nä-äme diýdiň?.. Nätdiň muny, eý, Taňrym!..
Ýet öýe! Alyp gel kagyzydyr syýa!
At tapaly. Tiz bol, häzir ugrayas.

Baltazar

Giňräk boluň, agam. Siziň gözüňiz,
Reňk-pet galmadyk solgun ýüzüňiz
Oňullygyň nyşany däl.

Romeo

Goýsana.
Hany ýaňky ýumşum bilen bolsana.
Diýmek, Lorensodan hat ýok-da maňa?

Baltazar

Ýok, agam.

Romeo

Aýby ýok. Indi eglenmän,
At tapyp goý. Menem derrewjik barýan.
Baltazar gidýär.

Bararyn ýanyňa şu gün Julýettam.

Oýlansam, tärini taparyn hökmän.
Betbagtlygyň müň bir ýoly bolýandyr!
Oh! Ýadyma düşdi. Melhemçi bardyr.
Öýem şu golaýda. Gördüm ýakynda.
Eňki giden, sal-sal şylhaly goja
Ot baryny saýlap otyrды şonda.
Mazamlap pyşdyldyr krokodil gäbin,
Melhem ýasamagyň alypdyr tabyn.
Dükanynda näme diýseň tapylýar,
Küýze döwükleri, otdur tohum bar,
Içi boş gutular, üzük ýüpler bar,
Guradylan, çyg çekdirlen çöpler bar.
Satyp şeýle zir-zibiliň önümin,
Biçäre melhemçi aýlaýar günün.
Şonda meň kelläme geldi bir hyýal:
Zäher zerurlygy çykса, beýewbar,
Başyn alsalar-da zäher satýanyň,
Mantuýaň kanunyn bozmaga taýyn
Şu betbagt tapar-ow diýdim içimden.
Ýalňyş bolaýmaz-la eden şol çenim.
Eý, goja, gaýgyрма häzir kömegiň.
Şu öýdýän ýaşayan külbesi onuň.
Bu gün — baýram. Gulp urupdyr dükana.
Melhemçi! Melhemçi-i!
Melhemçi gelýär.

Melhemçi

Aýdyber, näme?

Romeo

Bärik gel. Bilýän men, sen bir pukara.
Ynha elli dukat. Zäher ber maňa.

Özem bar-a, maňa berjek melhemiň
Dem alym salymda sogursyn demim.
«Wah!» diýmäge ýetişmäýin, dynaýyn.
Panydan bakyýa baryp süýneýin.
Birje görgi görmedik deý ömrümde,
Dynç alaýyn bakyýetiň töründe.

Melhemçi

Bolar welin, Mantuýada, gardaşym,
Zäher satýanlaryň alýalar başyn.

Romeo

Ýeri, şu bolşuňa nämä gorkýarsyň?
Açlykdan hepbigе dönüpdir garnyň.
Aňryk giden gözüň ahmyrdan doly.
Büküpdir mätäçlik seni ýaý ýaly.
Bu dünýä ýüzüne bakmandyr gülüp,
Nätjek onsoň kanunlara gul bolup?
Bir jinneklik haýry ýok ol kanunyň.
Nädýäň? Belki, çatar gaýratyň seniň?
Al bu puly, düzüw bolsun dokuzyň.

Melhemçi

Men дәl, mätäçligim muşdagy puluň.

Romeo

Menem mätäçligne berýärim muny.

Melhemçi

Ynha derman. Suwa garansoň muny,
Ýigrimi adamlyk güýjüň bolsa-da,
Ýekeje ýuwdumy serrelder seni.

Romeo

Ynha altyn — zäherleňňem zory bu,
Bar belanyň, etmişleriň körügi.
Bu dermanyň muň ýanynda nämedir?!

Sen däl-de, men saňa berýäriň zäher.
Bar-da, owkat alyn. Iý-iç, bir gönen.
Halasgär dermanym, höwür edip seni,
Julýettaň ýanyňa ugraýyn göni.

Gidýärler.

I K I N J I S A H N A

Lorenzo atanyň hüjresi.

Jowanni ata gelyär.

Jowanni ata

Allam, senden medet! Salawmaleýkim!

Lorenzo ata gelyär.

Lorenzo ata

Bu senmi, Jowanni! Geldiňmi eýýäm?

Habar ber, Romeo näme güň berdi?

Mantuýadan nama göndermedimi?

Jowanni ata

Ýoldaş alayjakdym ýola çykamda,

Ol — ho syrkawlara seredyän bende.

Baramda öýüne, birden sakçylar

Gapyny daşyndan mäkäm ýapdylar.

Bizi mergi degen hassadyr öýdüp,

Butnatmadylaram. Onsoň men şeýdip,

Bitirip bilmedim ýumşuňy seniň.

Lorenzo ata

Başga birin ýollaýmaly ekeniň.

Jowanni ata

Onam başarmadym. Keseliň howpy

Juda güýçli boldy — düşen bir towky.

Ynha hatyň. Alyp geldim yzyna.

Lorenzo ata

Oňarmansyň! Oňarmansyň özüň-ä.
Iňňän möhüm habar bardy bu hatda.
Gowuşmadyk bolsa, erbet, elbetde.
Indi, näme agtarys-da başga ýol,
Jowanni sen bir demir çiş tap-da gel.

Jowanni ata

Bolýa.

Gidyär.

Lorenzo ata

Görýän welin, häzir öwlüýä
Özüm baryp göräýmesem, bolmyýa...
Hä, diýmän oýanar Julýetta. Onsoň
Erbet bolar Romeosyn görmese.
Men Romea hat ýollaýyn ýamaşgan.
O gelyänçä, görden çykan gözeli
Saklaýyn hüjramde, bilinmez ýaly.

Gidyär.

Ü Ç Ü N J I S A H N A

Gonamçylyk. Kapulettleriň neberesiniň kümmedi.
Eli gülli, yşykly Paris bilen garyndaşy gelýär.

Paris

Yşygy bäräk ber... Ýok, söndür ony.
Hiç kişi bu ýerde görmesin meni.
Indem bar-da, hanha, ho ýerde gizlen,
Gulagyň ýere tut. Üns bilen diňle.
Ýeriň asty boş bolýandyr öwlüýäde,

Bildirer aýagyň bassaň, şo bada.
Şygyrды eşdäýseň, sygyryp duýdur.
Güli bärık ber-de, aýdanym bitir.

Parisiň garyndaşy (*kesä*).

Dumly-duşum mazar. Gorkýanam weli,
Alaç ýok-da. Aýdylanny etmeli.
Gidýär.

Paris

Güle büren güllän bir daragt deýin.
Gül bilen mermerdir düşekçäň seniň.
Golum gerip, bagrym berip, gülzarym,
Gözýaş bilen ezeýin men mazaryň.
Ertir gelip, ýene bir gujak güli
Seň üstüňe seçelärin, aýsuluw.
Parisiň garyndaşy sygyrýar.

Oglanjyk sygyrýar. Gelyär-ow biri.
Özem ýşyk tutup gelyär ol bäri.
Kimka bozjak bolýan meň zyýaratym?
Gizlensem, aňaryn gelyäniň netin.
Gizlenýär.

Eli ýşykly, kerkili Romeo bilen Baltazar gelyär.

Romeo

Kerkini bärık ber. Indem şu haty
Eltersiň kakama daň atan wagty.
Yşygam bärık ber. Özüňem, bar-da,
Garaş maňa şu golaýda bir ýerde.
Meň etjek işime goşuljak bolma.
Häzir şu mazary açyp, bir sellem
Synlajak gelnimiň nurana ýüzün,

Aljak barmagyndan altyn ýüzügim.
Şol ýüzük şu mahal derwaýys gerek.
Bolýa. Geçirmäli wagty biderek.
Yzyňa garanman, git indi mundan.
Garandygyň, kakmaç ýasaryn senden.
Bilip goý, her tikäň gulak ýaly bor.
Şu tümlük deý aýylganç men, Baltazar.
Azar berme. Azar berseň myrtar bor,
Aç gaplaňa dönüpdirin men häzir.

Baltazar

Bolýa, agam. Azar bermen. Gidýärin.

Romeo

Şeýt, dost. Munam saňa sowgat edýärin.
Artykmaç ýigit sen. Sag bolsun janyň.

Baltazar (*kesä*).

Her niçigem bolsa, uzak gitmäýin.
Gep-gürrüňi, bolşy düzüw däl munuň.
Gidýär.

Romeo

Zalym ajal! Heý, bolmazmy ynsabyň?
Soldurdyň sen nowça gülün ynsanyň!
Aç agzyňy! Doýmaz-dolmaz garnyňa
Ýene bir lukma bar. Lak-luk at, ine.
Mazary açýar.

Paris

Montekki bu. Gaýynlammyň gandary,
Julýettany solduranam az ýaly,
Gör-ä, ýene bärlik gelip, it ogly,
Merhumlaň jesedin harlamak pygly.
Öňe çykýar.

Dur, Montekki! Çek eliñi gudratdan.
Merhumdanam ar aljakmy? Sen itden
Özüm ar alaryn. Düş öñe, melgun!
Sen tussag. Häzirem ölersiñ, bilgin.

Romeo

Onyñ dogry. Şeytsem — işim bitdigi.
Ýöne, wagtyñ barka, mundan git, jigi.
Görýämiñ şuraly?! Oýlan gerdänim,
Men däli-telbäniñ gyzdyrma ganyn.
Ýetmedik ajala el bulap durma,
Görjegiñ öñüñde, wagtyñ ýitirme.
Öz-özümnden öç almaga geldim men.
Saña gowluk bilen aýdylyp durka,
Git mundan! Git, dostum, abraýyñ barka.

Paris

Takal okap durma! Gaýratly bolsañ,
Gel bäri, ynha men giderip bilseñ!

Romeo

Şey diýsene! Beýle bolsa, gel bäri!
Uruşýarlar.

Parisiñ garyndaşy

Gyrlyşýarlar! Ýeteweriñ, adamlar!
Gidýär.

Paris

Wah, ölýän!
Ýykylýar.

Eý, zalym, daşdan bolmasañ,
Meni Julýettanyñ ýanyna sal sen.
Ölýär.

Romeo

Salaýyn. Ýogsa-da, kimkä bu bende?
Merkusioň gardaşy Paris neresse!..
Häli, iki bolup gelýäkäk, ýolda
Baltazar bir zad-a aýdypdy, walla...
«Çykmarydy graf Parise Julýettaň»
Şoňa meňzeş bir zat diýipdi öýdýän?
Ýok-la. Beýle däldir. Düýşümdir, belki?
Belki, meni beýle hyýala ündän
Ýañky eden haýyşydyr bu bendäň?
Şumluk kitabynda adymyz des-deň.
Mertebeli görde arkaýyn ýat sen.
Görde? Ýok, gör däldir, köşki-eýwandyr.
Oňa şugla salýan Julýetta jandyr.
Şol köşki-eýwanyň egilmez nury.
Ýat, merhumyň ýere düýnän merhumy!
Parisi gubura salýar.

Kä adamlar ölmeziniň öň ýany
Keýpi kök bolýamyş. Beýle ahwaly
Deňýärler şapagyna agşamyň.
Şo diýlen çynmyka? Göreýin hany.
Yşgymyň gözbaşy! Ezizim! Seniň
Sorsamam asal deý lezzetli lebiň,
Görkana ömrüňi gorap bilmedim.
Şonda-da sen ýeňdiň. Sen ýeňilmediň.
Görüp al ýañagyň, elwan dodagyň,
Aljyrap dur ajal, galdyrman tugun.
Al kepenli Tibalt, bärde miň senem?
Seret Tibalt! Begen, gör-de bir gönen!
Seň ganyňa galan bu ganly eller
Häzir kement bolup, boýnumdan iler.

Öt günämi! Neçün seni, Julýettam,
Beýle nepis ýaratdyka Hak Möwlam?
Ezraýyl, aslynda, alman janyňy,
Aşna tutunandyr, belkäm, ol seni?
Betgüman men şoňa, diýseň betgüman.
Sypyp bilmän şol küýümden hiç zaman.
Seniň ýumşuň edýän mör-möjekleriň
Arasyna baryp, gün görjekdirin.
Dynç alaryň şol mekanda bakyýet,
Düşer gerdenimden sütemli hesret.
Çeşmim! Mähriň gansyn! Synla, ýar, ine!
Dessim! Mähriň gansyn! Dolan boýnuna!
Ajal bilen müdimilik şertim bar.
Janymyň gabsasy — dodagym! Derhal
Sansyz posa bilen möhür bas şoňa.
Başlaber, Ezraýyl, indi işiňe!
Besdir çagşan gämiň işi görülsin,
Kenardaky gaýa batly urulsyn.
Yşgym üçin içýän!
Zäher içýär.

Melhemçi! Kăriň
Gudrat eken! Posa alyp ölýärin.
Ölýär.

Gonamçylygyň o tarapyndan eli çyraly, demir çişli Lorenzo ata gelýär.

Lorenzo ata

Kuwwat ber, Biribar! Birden başaşak
Gaýdaýmasam ýagşy... Kim borsuň, köşek?

Baltazar

Men sizi tanýaryň. Çekinmäň, atam.

Lorenzo ata

Taňrym, senden medet! Aýt, köşegim,
O biderek ýanyp duran ýşygyň
Eýesi kim? Öz-ä oň duran ýeri
Kapullettileriň kümmedi borly.

Baltazar

Atam! Kümmedäki — meň baýarym o.
Siziňem dostuňyz.

Lorenzo ata

Kim ol?

Baltazar

Romeo.

Lorenzo ata

Haçan geldi?

Baltazar

Ýarym sagat mundan oň.

Lorenzo ata

Ýör, onda, baraly bizem kümmede.

Baltazar

Bimaza etmäýin, gowsy, men ony.
«Git mundan, meň bilen işiň bolmasyn
Ýogsa öldirin!» diýp, kowdy ýap-ýaňy.

Lorenzo ata

Onda gitme. Hany özüm göreýin.
Bir bela-beter-ä syzýa ýüregim.

Baltazar

Bärdekäm, jetleşip ol biri bilen,
Guburyň başynda garpyşdy welin,
Öldüräýdi öýdýän şony.

Lorenzo ata

Romeo!

(Guburyň ýanyna barýar.)

Be-e, bu gan ýaly-la. Eý, toba! Toba!
Bir bolmasy iş-ä bolupdyr bärde.
Kimiňki-kä bu gana boýalan hanjar?
Romeo! Nirde sen, Romeo, nirde?
(Kümmede girýär.)

Romeo! Solupdyr! Bu kimkä? Paris?
Özem gara gan-la. Toba! Näderis?
Gyzam-a oýanýa.
Julýetta oýanýar.

Julýetta

Eý, dana kişi,
Hany meniň höwrüm, göwnümiň hoşy?
Ol bärde bolmaly, takyk bilýärim.
Nirede Romeom?
Sahnaň aňyrsyndan galmagal eşidilýär.

Lorenzo ata

Biri gelyämi?
Tiz bol, gyzym, tiz bol! Gideli mundan —
Bar bela-beteriň höwürtgesinde.
Beýdip dursak, ähli işler bulaşar,
Erbetlikler erbetlige ulaşar.
Ynha jansyz ýatyr seniň eziziň,
Bu ýatanam Paris. Gideli, gyzym.
Buthana elteýin, boluber şonda,
Häzir zat sorama. Durmaly munda.
Garawullar gelyär. Tiz bol, Julýettam!

Julýetta

Men gitjek däl. Özüň gidiber, atam.
Lorenzo ata gidýär.

Elind-ä bir zat bar. Nämekä? Guty.
Zäher içipdir-dä? Wah, Hudaý tutan!
İçipdir barjasyn, maña goýmandyr!
Belkäm, dodagynda ýoky galandyr?
Häzir dodagyndan ogşap göreýin,
Seniň jan berşiň deý janym bereýin.
(Romeony ogşayar.)

Ýylysam gitmändir!

Birinji garawul

Nirede şo ýer?
Hany görkez, şepe.

Julýetta

Bärik gelýäler.
Edeýin bellisin. Ynha hanjar bar.
(Romeonyň hanjaryny alýar.)

Gir gynyňa.
(Hanjary kükreginden urýar.)

Boldy. Indi ynjalýan.
Romeonyň jesedine ýykylyp, jan berýär.
Parisiň garyndaşy bilen garawul gelýär.

Parisiň garyndaşy

Hanha, ho yşygyň görünýän ýeri.

Birinji garawul

Munda gan bar. Barlaň şu töweregi.
Getiriň sypdyрмаň kimi görseňiz.
Eýho-o! Öli ýatyr ine graf Paris.
Boýalypdyr gana Julýetta pahyr,
Muny düýn döl öňňün jaýlapdyk ahyr.

Çagyryň knýazy, Kapulettini.
Tapyň Montekkini. Gabaň kümmedi.
Sorag-ideg etsek, bu şum ahwalyň
Magadyna ýetip biljermiz mälim.
Garawullar Baltazary alyp gelýärler.

Ikinji garawul

Tapdyk Romeonyň hyzmatkärini.

Birinji garawul

Entek knýaz gelsin. Goybermäň ony.
Gapdaly garawully Lorenzo ata gelýär.

Üçünji garawul

Ynha bu — ruhany. Zar-zar aglaýar.
Ýanynda-da pili, demir çiş bar.
Öwlyüäden çykmanka, sakladyk muny.

Birinji garawul

Bir emmasy bardyr. Garaşsyn hany:
Ýakyn adamlary bilen Knýaz gelýär.

Knýaz

Niçik bela gopdy? Gijäň ýarymy
Bimaza edýäňiz adam baryny.
Kapuletti, Hanym Kapuletti, beýlekiler gelýärler.

Kapuletti

Näme boldy? Daş-töwerek gykda-bak.

Hanym Kapuletti

Köçelerde adam bary som-saýak.
«Romeo», «Julýetta», «Paris» diýýäler,
Dumly-duşuň gopgun. Düşer ýaly däl.

Knýaz

Näme boldy?

Birinji garawul

Bu ýatan-a Romeo,
Bu-da Paris. Merhemetli knýazym,
A bu ýatan bolsa öňňün jaýlanan
Julýettamyz. Öldürlipdir gaýtadan.

Knýaz

Tapyň günäkärim bu zalymlygyň.

Birinji garawul

Romeonyň hyzmatkäri, ruhany
Ikisin tutduk biz. Gurally ýany.
Gabry açan şular.

Kapuletti

Toba! Keywany,
Dökülipdir gyzymyzyň al gany!
Seret bu hanjara. Oň gyny, anha,
Romeoň boýnunda. Hanjary bolsa
Somalyp dur gyzymyzyň böwründe.

Hanym Kapuletti

Waý, Taňrym! Başyma kyýamat indi!
Beren amanadyň al-da, dyn indi!
Montekki bilen beýlekiler gelýärler.

Knýaz

Irlänem bolsaň sen bu gün, Montekki,
Ýetişmediň. Ogluň etjegin etdi.

Montekki

Görmänsoň ogluny, agralyp derdi,
Aýalym görgüli şu gün jan berdi.
Ýenem niçik hesret garaşýar maňa?

Knýaz

Ynha, gör!

Montekki

Wah, gezek bermän ataňa,
Dünýäň azabyndan dyndyňmy, oglum!

Knýaz

Hany, goh etmäň-de, ümsümräk boluň!
Maňa halys iş bolduňyz, walla, siz.
Indi sähel salym sabyr kylsaňyz,
Anygna ýeteýin men bu hesretiň.
Ana onsoň näm etseňiz, şony ediň.
Bes ediň gozýaşy, ahy-pygany.
Şübheli adamlar diýýänňiz hany?

Lorenzo ata

Bir görseň-ä, men iň agyr günäli,
Bir görseňem, hiç ýazygym ýok ýaly.
Bir göwreli, iki hili adam men.
Aýyplanýanam men, aýyplaýanam,
Jeza çekmelem men, aklanmalam men.

Knýaz

Bilýän zatlaň baryn aýdyp ber bize.

Lorenzo ata

Diňläň onda, iki agyz söz — diýjegim,
Uzyn-uzyn kyssa ýetjek däl güýjüm.
Romeo — Julýettaň adamsy, biliň,
Romeoň gelnidi Julýetta gelin.
Ogryn nika gyýan günüm bulara,
Tibalt öldürildi welin, Romeo
Weronadan çykyp gitmeli boldy.
Şolam Julýettany kyn güne saldy.
Hemaýat bolsun diýp, görgüli gyza,

Bermekçi bolduňyz ony Parise.
Gyz delalat gözläp geldi ýanyma,
«Dyndarmasaň täze nikadan meni,
Kast ederin — diýdi — özüm janyma».
Çugdamlap bir ýere bilýänmiň baryn,
Berdim men Julýetta uky dermanyn.
Ölen ýaly uka gitdi bu bende,
Menem hat gönderdim Romeo şonda.
Hatda «Sen şu gije gelip git» diýdim,
«Içilen dermanyň güýji gaçanda,
Gelniňi bu taýdan alyp git» diýdim.
Arman, meň çaparym Jowanni ata
Gowşuryp bilmäendir agzalan haty.
Onsoň turjak wagtyn peýläp bendäniň.
Özüm muň zyndan gelmeli boldum.
Romea duşýançaňak, men Julýettany,
Buthanaň içinde saklaýmakçydym.
Oýanmaly wagty golaýlaşanda,
Bärik geldim welin, gabryň başynda
Süýnüp ýatyr Paris bilen Romeo,
Ikisi hem demsiz-düýtsüz boş göwre.
Onsoň gyz oýandy. Menem bilşimden
Höre-köşe edip, äkitjek boldum
Takdyryňdyr diýdim, töwella kyldym,
Birden gopgun turdy. Gyra sowuldym.
Ýanym bilen gitmänsoň, bu görgüli
Öz-özüne ýarag çeken bolarly.
Ynha şular «iki agyz söz» diýenim.
Eneke bilýändir nika gyýanym.
Indem, näme, aýdan zatlarym üçin
Ýazygym bar bolsa, dawa etmäýin.

Beriberiň jezaňzy, men taýyn.

Knýaz

Bolan däldir senden dilgir ýerimiz.

Bereliň gezegi hyzmatkäre biz.

Baltazar

Julýettanyň ölenini aýdamsoň,

Romeo ikimiz atlanyp onsoň,

Mantuýadan bäräk geldik gös-göni.

«Kakamyň özüne gowşur sen şuny»

Diýip bir hat berdi. Özem «git!» diýdi.

«Azar berme! Aýdylanny et» diýdi.

Knýaz

Nirde şo hat? Okap görelä ony.

Garawul çagyran ýigdekçe hany?

Hany sen aýt, Paris nämüçin geldi?

Parisiň garyndaşy

Gelniň guburyňa gül goýjak boldy.

«Şu golaýda bol» diýp, buýurdy maňa.

Birden duşup yşykly bir adama,

Paris ýaragyny aldy dessine,

Menem eňdim garawuluň üstüne.

Knýaz

Bu hat tassyklaýar ruhanyň sözün

Eşdensoň gelniniň heläk bolanyň,

Bir garybyň dükanyndan Romeo

Zäher alyp gelipdir-de, şu ýere,

Julýettaň alnynda içipdir ony.

Dawakeşler, jenjelçiler, siz hany?

Hany Kapuletti? Hany Montekki?

Sapak bolsun size! Gör, Taňryň emrin,

Ýşgyň zarby bile sizi mat etdi!
Sizden ýaňa il-gün sansyz dert çekdi.
Menem jyda düşdüm goşa gerçekden.

Kapuletti

Montekki, görşeli. Çözülün düwün.
Şeýdip, Julýettamyň çeken jebriniň
Ödäýin öwezini.

Montekki

Kem galman senden.
Ýadygärlik gurduraryn altyndan.
Diýarmyz Weronañ dik bolsa başy,
Wepadar Julýettaň nurana keşbi
Durar haýran edip ýakyny-daşy.

Kapuletti

Ýanynda bina bor, kem-kem beýgelip
Ygrarly Romeoň tylla heýkeli.

Knýaz

Ýaraşyk pursaty, arman, giç geldi
Gün ýüzüne gara bulut büreldi.
Üşüp, degşireliň ýitgilerimizi,
Garalarys ýa-da aklarys sizi.
Ýöne kyssa bolmaz şeýle gussaly,
Romeoň, Julýettaň kyssasy ýaly...

Gidýärler.

